

**DOBRÁ
ADRESA**

Z obsahu

Kolocův setkáč(ek)

Soňa Suchomelová:
Requiem for a dream

Petr Jiška:
o vídeňských výstavách

Obsah:

Příloha

Román Karla Danause
Mlčení (42)

SYSTEM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

**DOBRÁ
ADRESA**

Báseň měsíce (3)

O čem se (ne)mluví

Tereza Kaděrová: **Nežádám o nic než o radu (4)**

Štefan Švec: **Stvořte si komix (6)**

Jakub Šofar: **Vrácenky 5 (13)**

Kolocův setkáč(ek)

Přízvuk na první slabice (14)

Hudba

Jakub Šofar: **Cestovní deka (16)**

Literaturistický průvodce Štěpána Kučery tentokrát o Literárních Luhačovicích (18)

Strž DA (recenzní prostředek) + Krmelec

Film: Soňa Suchomelová: **Requiem for a Dream (22),**

**Lidská skvrna (24) / Gromanova historická
drtička (27) / Literatura: Zuzana Fialová: Dva**

Italové k zapamatování (29), Pavel Voňka: Můj Kroutvor

**(30) / Výtvarné umění: Petr Jiška: Vídeň má zase
co nabídnout (32) / Vykopávka měsíce: Karel Lišaj:**

Chaplinův Diktátor (34)

Dvě povídky z literárního ghetta aneb

Jak se žije kulturním redaktorům

Jakub Šofar: **Pod hvězdným nebem zoufalcovým (36)**

Karel Danaus: **Povolán k údělu... (37)**

Média

Miroslav Cingl: **Pohádka o národním sportu (38)**

Podobrazník

Honza Hanzl: **Žádost (40)**

Na titulní stránce: ukázka z románu Karla Danause Mlčení, (viz str. 42)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 5, ročník 5. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Martin Groman. Redakce: Miroslav Cingl, Štěpán Kučera, Jan Los, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenková, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Taryar. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

báSeň mĚSÍce

Čekám
trpělivě
s netrpělivostí
mi vlastní
na chvíli
kdy duše
klid
zas vlastnit
smí
Pak zaspím
i tu
co spí
s ním
když
já
sním
o něm

L. G. (ze serveru Písmák, s laskavým svolením autorky)

Naši milí,

Dobrá adresa se konečně stala tribunou sociální kritiky. Vizte první článek rubriky O čem se (ne)mluví od Terezy Kaděrové. V příštích číslech na něj možná navážeme seriálem Sociální inženýrství, ve kterém konečně sprovedíme ze světa odvěké problémy lidstva a navrhne, jak účinně řešit otázky bohatství a chudoby, náboženské intolerance a existence mě.

Možná vám přijde sebestředné srovnávat vlastní titěrné bytí s tak závažnými společenskými hybateli, jako je třeba bohatství a chudoba nebo šermování kříže s půlměsícem, ale přiznejte se: Řešíte častěji sami sebe nebo malé hladové muslimíky z Toga? Tak vidíte.

Podařilo se mi minulý týden v tramvaji ztratit smysl života. Byla u toho parta Romů (píšeme o nich v tom prvním článku), ale zdálo se, že smyslů života má každý několik a nové nepotřebují. Myslím, že můj smysl života se zanedlouho najde a poctivý nálezece ho odevzdá na nejbližší služebně Policie ČR. Kdyby ne, nějaký si někde šlohnou. Do té doby si užívám výhod své nesmyslné existence a při zemi mě drží Dobrá adresa. Trpíte-li podobnou ztrátou jako já, je pro vás ideální taky. V tomhle čísle najdete spoustu krátkých materiálů, které jsou skoro stejně nesmyslné jako my. Ale čist je je milé. Navíc se z některých dozvíte o dalších možnostech, jak se plácát na téhle bezúčelné planetě. Můžete třeba pomáhat Romům, dělat komixy, anebo (to je asi nejsmysluplnější) se dofetovat až na dno jako hrdinové filmu Rekviem za sen, o kterém píše Soňa Sucho-melová. Ten film jsem si kvůli té recenzi sehnal a stojí za to. Kdybyste chtěli (příjemnějším napoprvé) fetovat Dobrou adresu, budeme rádi. Hezký halucinogenní květen!

Štefan Švec

1. MÁJ!

O
čem
se
(ne)
mluví

Nežádám o nic o

Neumím „psát“, nikdy jsem to neuměla. Ani jsem po tom netoužila. Oslovila jsem kamaráda žurnalistu s prosbou, aby „profesionálně“ zpracoval to, co já sotva vyjádřím. Odmítnul mě s tím, že pod takový brak, který mu podsouvám, se seriózní novinář nikdy nepodepíše. Odpusťte mi tedy mé neprofesionální, naivní, možná brakové podání.

Přišla za mnou s tím, že už ji nebaví život a přemýšlí, jak ho skončit. Téměř nekomunikovala. Takovou ji neznám. Když jsem se s ní setkala poprvé, ona byla puberťačka a patřil jí svět, já byla na druhé straně barikády – koordinátorka projektu, který byl určen dětem ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Drzá, smělá a zároveň infantilní. Přiměřeně svému věku. Mezi prvními na mě spustila romsky. Čekala, že se leknu. Možná se mi trochu třásla kolena, protože jako zatím ne-

dostudovaná romistka, plná romantické ideologie o spáse Romů či velkém romském obrození, jsem „ochutnávala“ hořkosti i slasti svého prvního zaměstnání.

V rámci své profese jsem měla na starosti desetičlennou skupinu dětí, převážně romských, které chtěly vybědnout ze stereotypního koloběhu. Ty děti toužily po vzdělání a rozhodně nechtěly jít ve stopách svých rodičů. A taková byla i ona. Marcela. Romové by řekli, že má otevřené srdce.

Řekla mi, že by chtěla být sociální pracovnící nebo alespoň romskou poradkyní. Není divu. Vyrostla jako nejmladší z mnoha sourozenců. Stará se o invalidní matku a otce alkoholika. Pravidelně doprovází svou fyzicky postiženou sestru do nemocnice. Ke všemu tahle sestra před nedávnem porodila. Bratr se vrátil z kriminálu a sestřenice si vydělává na ulici pomocí vlastního těla. Typická romská rodina, co se týče vztahu: otec – hlava rodiny, matka – poslušná loutka a děti respektující jakékoliv rozhodnutí otce. Jenže Marcela chce víc. Netouží skončit na ulici stejně jako sestřenice, neprahne po nemanželském dítěti...

Docela jsme se sblížily. Dávno padl vztah koordinátorka versus studentka. Povídky si spolu o všem. O jejich problémech v rodině,

než radu...

ve škole, o příteli, antikoncepci, sexu. Důvěřuje mi, a aniž by to tušila, je to nejvyšší ohodnocení za mou práci.

Dnes už nejsem koordinátorka, ale s Marcelou se pořád scházíme. Je studentkou prvního ročníku střední školy se zaměřením na administrativní činnost. Ve škole má skvělé spolužáky, ale...

Na základní škole prospívala velmi dobře. Dalo by se říci, že patřila mezi premianty a průměr známek jí otevíral cestu na jakoukoliv střední školu.

Nevím, zda je běžné honosit se názvem základní škola a upravit osnovy výuky podle osnov školy zvláštní. Je těžké posoudit, jestli by Marcela prospívala se skoro samými jedničkami, pokud by se škola řídila osnovami Ministerstva školství ČR. Takhle byla bez potíží přijata na střední školu, aniž by tušila, že má základní nedostatky ve vě-

domostech. A už po prvním měsíci studia byla z premiantky náhle „nejhorší“ studentka. Začala mít deprese. Nestíhala péči o domácnost, rodiče, sestru s dítětem, venčení psa a přípravu do školy. I když se učila po nocích a při výuce pak usínala, v pololehnutí propadala z mnoha předmětů. Ztrácela se před očima. Měla pocit, že selhala. Chtěla být „jiná“. Nechtěla být „Cikánkou“ z pohledu majoritní společnosti. Podařilo se mi přesvědčit ji, aby navštívila psychologa, a po domluvě s výchovnou poradkyní jsme zrealizovaly přestup na jinou střední školu.

Zprvu se zdálo, že jí studium na této střední škole nebude dělat problémy. Ale kolotoč začal nanovo. Rodina ji zaměstnává tolik, že na přípravu do školy zbývá jenom málo času, ke všemu v noci. Zase usíná při výuce a spánkový deficit se projevuje psychicky i fyzicky. Dostavily se další deprese.

Řešením „problému“ by byl internát. A i když střední škola, kterou Marcela navštěvuje, takovým zařízením nedisponuje, vyšla jí vstříc a snaží se jí zajistit bydlení v rámci jiné instituce. Jeví se to jako snadné východisko. Bohužel v takové chvíli zasahuje romská komunita. Je nepřístupná tomu, aby mladá dívka, ač na prahu dospělosti, odešla od rodiny, aniž by byla vdaná a tudíž odcházela za svým mužem. Rodina by takové počínání chápala jako zradu a následovalo by okamžité vyhoštění z komunity. Zdá se vám to divné? Kroutíte nechápavě hlavou? Nedivím se. Ale na tom nezáleží. „My“ si dokážeme jen velmi těžko představit, jaký dopad by takové „vyhoštění“ mělo na romskou dívku. Pro Romy by přestala být „dcerou“ a pro majoritní společnost by díky barvě pleti nikdy nemohla být „Českou“. Zůstala by sama.

A je tu ještě jeden problém – finance. Ano, bydlení na internátu nestojí moc, ale je tady ještě strava, oblečení, taky učebnice něco stojí. A přestože Marcela během víkendů a prázdnin pracuje coby brigádnice, je nemožné, aby se jako studentka dokázala sama uživit.

Asi si teď myslíte, že budu apelovat na svědomí „nás Čechů“ a koketovat s myšlenkou založení podpůrného konta s názvem „Marcelka“. Mýlíte se. Marcela není jediná, kdo má podobné problémy. Ve své praxi jsem se setkala s řadou českých dětí, které jsou v podobné situaci.

V současné době „funguje“, ať tak či jinak, několik programů podporujících sociálně slabé studenty. A výsledek? Posuďte sami.

Proto se obracím ne na majoritní společnost, ale na každého z vás – osud Marcely mi není lhostejný a nedokážu jen tak nečinně přihlížet, jak se řada dalších dětí utápí v nelibostném a společnosti lhostejném souboji, který nemá konce. Nežádám od vás nic víc než radu.

Tereza Kaděrová

Stvořte si komix...

Komixů, které si na webu můžete přečíst, je spousta. Tohle nekonečné moře začal poslední dobou mapovat třeba časopis Reflex (stačí se vždycky juknout na stránku nad Hanou a Hanou. Ty jsou mimochodem poslední dobou o dost lepší než Zelený Raoul). Jsou ale i komixy, které si na webu můžete napsat...

Vedle možnosti doplnit si vlastní obrázky právě Hany a Hany na www.hanahana.cz najdete u nás jednu z nejznámějších komixových dílen na adrese comix.spaceport.cz (pozor, bez www!). Registrovaných autorů je tu zatím něco mezi stem a dvěma sty, správce a stvořitel celé věci se skrývá pod přezdívkou Spaceboy.

Komixy, které stvořili ostatní, si samozřejmě můžete číst, a to v jakém pořadí chcete (buď ty nejnovější, nebo nejvíc bodované, nebo rozdělené podle autorů, možný je i náhodný výběr). Komixy můžete kladně nebo záporně bodovat, posílat autorům vzkazy a nebo přispívat na několik diskusních fór. Za chvíli vám to ale asi nedá a zatoužíte si stvořit vlastní strip.

Váš komix musí mít tři okénka, text se dá psát nad ně nebo pod ně. Obrázky do okének můžete vybírat z několika předem nabídnutých kategorií. Asi nejoblíbenější jsou umělohmotní lidé Dan, Anne, Betty, Cindy a Erica (každý z nich má oblečenou a svlečenou verzi). Hned za nimi jsou významné historické postavy, o kterých v některých komixech zjistíte nečekané věci (věděli jste, že T. G. Masaryk byl na psy?). Méně oblíbené jsou dnešní celebrity (od Karla Gotta po zajíce Zazu), které poslední dobou trochu oživilo přidání Pavla Opočenského, Aničky Dajdou a Máničky, Hurvínka a Spejbla. Všechny zmíněné kategorie se dají dnes už i vzájemně kombinovat (a Mánička si tak může povídat

Dan a Anne

comix by NÁKÝMÉNO

Anne, musím ti něco říct. Miluju tvůj hlas, tvůj úsměv, tvoje oči...

To je strašně romantické Dane. Vzal by sis mě?

Určitě. Teda kdybys měla nohy.

s Janem Amosem Komenským). Poslední novinkou bylo přidání kategorie Plyshoi-di, ve které najdete desítky obrázků jakýchsi kreslených plyšáků. Soudě podle počtu stripů s plyšáky a jejich ohlasů se zatím moc nechytli.

Každému se na počátku bude asi zdát, že omezený počet použitelných obrázků brzdí jeho tvůrčí rozlet. Opak je pravdou. Nejjednodušší a nejméně početní umělohmotní lidé dokážou vyjádřit prakticky všechno, co chcete, naproti tomu kvanta kreslených plyšáků vám tak znesnadní výběr obrázků, že na samotné vymýšlení děje a pointy stripu už nebudete mít čas ani náladu. Míň je tu zcela jednoznačně víc.

Opak je pravdou. Nejjednodušší a nejméně početní umělohmotní lidé dokážou vyjádřit prakticky všechno, co chcete, naproti tomu kvanta kreslených plyšáků vám tak znesnadní výběr obrázků, že na samotné vymýšlení děje a pointy stripu už nebudete mít čas ani náladu.

O
čem
se
(ne)
mluví

Ámos na besídce

comix by DATEL

Včera jsem měl blbej den.

Pozvali mě na besídku do jedný školy.

Ale nějakej spratek si mě spletl s Mistrem Hussem a vykřikoval: „Odvolej, odvolej!“

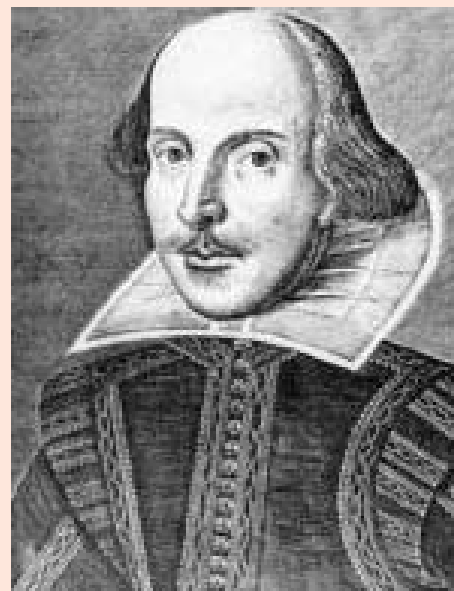
Anne a dějiny kultury

comix by NÁKÝMÉNO

Dostala jsem k narozeninám plakát...

Je na něm William Shakespeare. Je od pasu dolů nahý. A pak ten pejsek...

Říkám mu buď Romeo nebo Julie. Jak kdy.

Stvořte si
komix...

Nečekaný vývoj

comix by **NÁKÝMÉNO**

Ahoj holčičko, máš ráda překvapení?

Ne.

Aha. Tak nic.

Komixy jsou různé a mají různou úroveň. Připravte se na to, že některé jsou sprosté, ovšem některé zároveň i chytré. Některé stripy neříkají vůbec nic, ale celkově je těch dobrých překvapivě dost. Bodování není vždy směrodatné, perly se někdy skrývají i hluboko v poli s průměrným obodováním. Bodování je nicméně zajímavý sport a časem se asi neubráníte tomu zapojit se do něj.

Pokud vám tenhle článek připadá jako PR pro konkrétní internetovou stránku, vezte, že vám tak připadá právem. Je to ale PR dobrovolné, neplacené a autor propagované stránky o něm neví.

Prostě se mi líbí, když někdo vymyslí a stvoří pro ostatní místo, kde si můžou hrát.

Na ukázkou vidíte u tohoto článku komixy od tří autorů comix.spaceportu, od kterých jsme dostali osobní povolení převzít je. Je to ochutnávka. Ale nejlepší je vždycky stvořit si menu vlastní...

Připravte se na to, že některé jsou sprosté, ovšem některé zároveň i chytré. Některé stripy neříkají vůbec nic, ale celkově je těch dobrých překvapivě dost. Bodování není vždy směrodatné, perly se někdy skrývají i hluboko v poli s průměrným obodováním. Bodování je nicméně zajímavý sport a časem se asi neubráníte tomu zapojit se do něj.

Štefan Švec

O
čem
se
(ne)
mluví

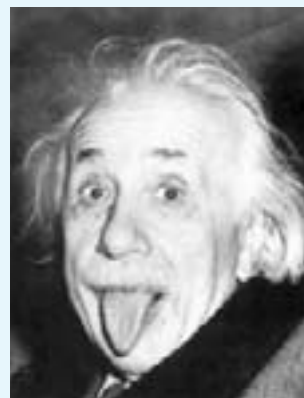
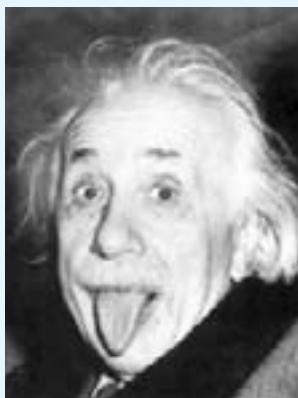
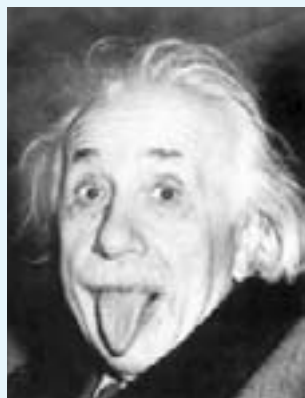
Éééééééééééééééé

comix by **MRAVENEK**

Éééééé!

Éééééééééééé!

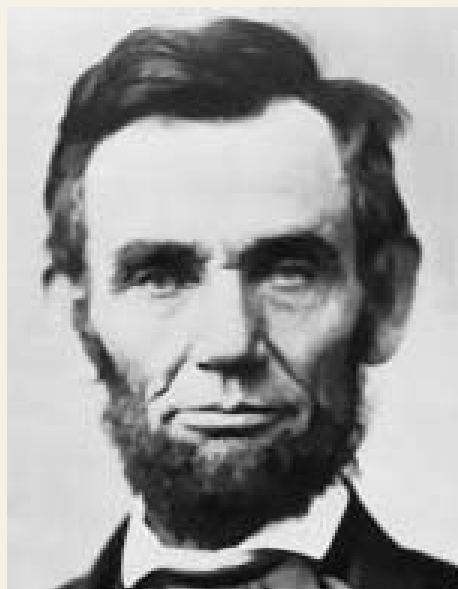
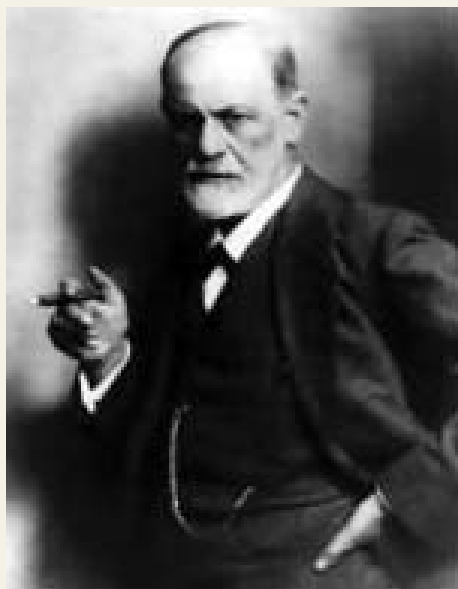
Éééééééé se rovná
em cé na druhou...

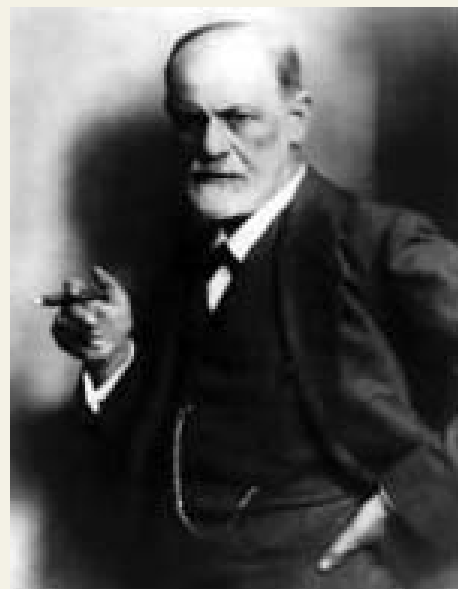
Hovory slavných

comix by **ŇÁKÝMÉNO**

Nejdůležitější je, aby spolu lidé dokázali hovořit, vidíte Abrahame?

Nemám tě rád, ty sarkastickej sviňáku.

Dan nemá paměť na obličej

comix by DATEL

Musím se ti s něčím svěřit, Anne. Tebe mám rád, ale Cindy je mi odporná. Nesnáším, když mě nutí s ní spát. Budu muset odejít...

Ale Dane? Co to povídáš, já jsem přece Cindy!

Kurva! No jo, ty seš Cindy. Ale to seš celá ty! Vždycky otočíš všechno proti mě!

Abraham si stěžuje

comix by MRAVENEK

Důrazně protestuji proti výběru mé fotografie v této sekci! Nejsem svým založením žádný morous!

Skutečnost je taková, že existuje celá řada snímků, na nichž jsem zachycen za velice vtipných okolností.

Vezměme třeba momentky z mého tříhodinového projevu pro berní úředníky v Conectuttu...

O
čem
se
(ne)
mluví

Pedagogické minimum

comix by **ŇÁKÝMÉNO**

Nejcennější vlastností
pedagogovou je vnitřně
přijmouti důstojnost svě-
řenců jeho...

nesnižovati nikdy poma-
lých či křivých... Šetřiti
jich...

Kriplíkův...

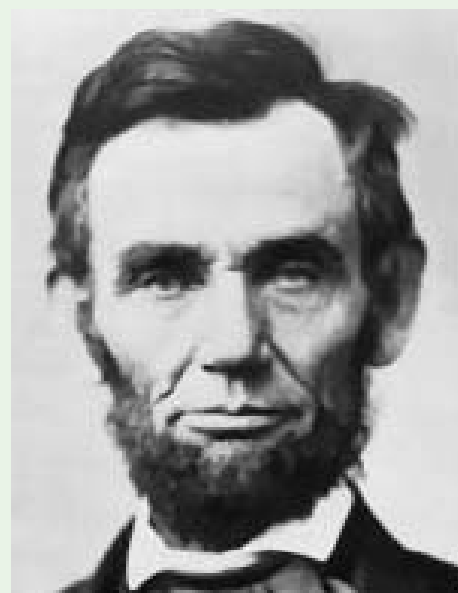
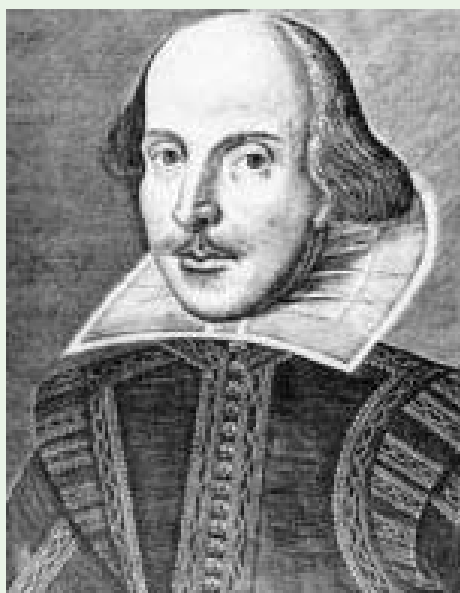
Abraham má vždycky poslední slovo

comix by **MRAVENEK**

Já jsem nejlepší dramatik všech dob!

A já nejlepší pedagog všech dob!

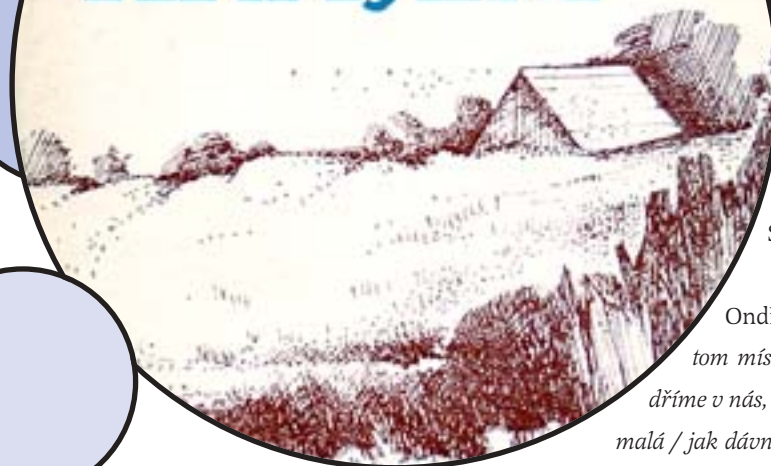
A já vás oba vojedu! Pocem...

O

čem
se
(ne)
mluví

Vráčenkyně 5

RODNYM
KRAJEM

Ten můj oblíbený almanach se jmenuje *Rodným krajem* (1980) a je výsledkem literárního konání s názvem *35 let života v míru*.

Stalo se v Písku.

Tak jo, *let's go*, jdeme na to.

Ondřej Kolář: *A ty jsi, lásko, na tom místě stála, / čekala na cit, který dřívě v nás, / stejně tak krásná a stejně tak malá / jak dávné známé, které odvál čas (Jediná možnost)*. Hlavně 3. a 4. verš je neobyčejně vynalézavý. Naznačuje mnohé, a přitom je taktně, shovívavě mlčenlivý.

Martina Cvachová: *přišel jsem ze svatý války / jsem samé kříže do veliké dálky // Nohu jsem nechal v Koreji / a Ruku ve Vietnamu / v Laosu chtěli zloději nechat si moji hlavu (Svatá válka)*. Z téhle poezie by měl jistě radost básník Kuběna (tematicky to zrovna není jeho parketa, ale práce s minuskami a verzálkami je nadějná).

Dr. Jindra Černohorský. *Kouzelná země! / Odloupněš-li kůru, / slyšíš zpívat / skřivany (Kouzelná země)*. Tohle je typická „almanachová“ poezie (podobně existuje festivalová píseň).

Hana Jírová. Ta to zkusila s aforismy. *Kdo není sám sebou, je nikým. Kdo o lásce často sní, ten ji obyčejně zaspí. Je lépe napsat krátce o něčem než dlouze o ničem*.

Jak jsem již napsal: anýz, bazalka, pepř, nové koření, tymián a trochu toho zázvoru...

Je to takhle: Mám v jednom malém městě, kde jsem se něco nachodil s dřevěným kačěrem, haldu knih. Ne stovky, ale tisíce.

Tahal jsem je tam v taškách a pytlech celá 80. léta. A protože je více než zřejmé, že se do města svého dřevěného kačera vrátím na stálo v době, kdy si už nepřechtu ani informaci o době trvanlivosti jádrové paštiky, je třeba ty sklady knih zlikvidovat. Nekompromisně... Pustil jsem se do té řezničiny, ale moc to nejde. Kupky vyautovaných knih byly malinkaté a v jakýchsi návalech jsem z nich ještě zachraňoval jednotlivé exempláře se slovy: *Tebe nemohu opustit, kolegyně přemilena*. Jak jste jistě pochopili, letošní rok vás budu informovat o ušetřených knižních životech, neboť co titul, to radost. Tak začínáme.

Almanachy a sborníky - to je koření literatury. To je koření, odkud se dostávají potřebné živiny ze skutečného života do fikce a nápodoby, to je brána, odkud se dá lehce projít z jednoho světa do druhého. Čím bizarnější, tím důležitější. Naprostá většina z nich měla na úvodní stránce napsáno: *Okresní kulturní středisko... u příležitosti XXX. ročníku...* pak nějaký, často dvouslovný název (určitě v něm byla slova „mír“, „výročí“, „kraj“, „lid“, „práce“, „život“ nebo „mládí“... *sestavěný z prací zaslaných do literární soutěže...* a pak zase některé z výše uvedených slov. Předmluvu napsal nějaký z kraje vzešlý pomazaný umělec nebo šéf kulturní komise nebo ředitel OKS. Kvůli emocím dofutrováno perokresbami: stromy, domy, úvozy, klidná voda, skupiny lidí, podané ruce, dva milenci, slunce, hvězda...

Jakub Šofar

Kolocův setkáč(ek)

Někdy se mi nechce
ani vstát, ani hejbat
a chce se mi jenom
umřít, dyť sem kromě
něj na světě nic jinýho
neměla. Nic mě tu už
nedrží, nic tu nemám
ráda, ráno se se mnou
všecko točí jako
dybych byla špunt,
kerej je z flašky
tahanej, ale nade mnou
bydlí Máňa, ta ke mně
přišla, stačilo jí jen aby
se na mě koukla,
vypadla nahoru a za
chvilku přinesla
v bandasce...

Prízvuk na první slabice

Když jedu do práce, přeždu louku u staré Tyršovy školy a kopec a nastoupím do metra na stanici Jinonice, uježu šest stanic na Můstek, kde celý den stojí žebrák s flétnou, přeždu z trasy B na Áčko, což je nebezpečné, protože v přešupních chodbách je nejvíc revizorů, a vylézám pak na Áčku směrem na Václavské náměstí. Nahoře v podchodu je bufet s masnými lahůdkami, kde mají někdy taky palačinky, jsou tam dvě trafiky, květinářství, vchod do obchodního domu Meinl a veřejné záchodky. V Meinlu a na záchodcích se stavuju, když jdu z práce domů. To spěchám, protože se mi chce úporně spát, rychle nakoupím a jdu se vyčůrat. Jednou, když se hajzlbáby střídaly, jsem ale slyšel něco, kvůli čemu jsem se zastavil a schoval za dveřmi, aby mě neviděly, a poslouchal jsem to do konce, protože tak krásnou řeč, která mi přesně odpovídala na všechny otázky, jsem už dlouho neslyšel...

Víš, Marie, vono je tak hnusně, nechce se udělat jaro a pořád prší a já si na něj pořád vzpomínám, dyť sme spolu čtyřicet let žili. Někdy se mi nechce ani vstát, ani hejbat a chce se mi jenom umřít, dyť sem kromě něj na světě nic jinýho neměla. Nic mě tu už nedrží, nic tu nemám ráda, ráno se se mnou všecko točí jako dybych byla špunt, kerej je z flašky tahanej, ale nade mnou bydlí Máňa, ta ke mně přišla, stačilo jí jen aby se na mě koukla, vypadla nahoru a za chvilku přinesla v bandasce bramboračku s majoránkou, to sme jedly v jednom tahu a ještě než sem

snědla poslední sousto, tak vona mě vzala za ruku a říká: Pod! a doma měla v pekáči grilovaný kuře, to sme si daly s bramborama a v tu chvíli někdo zaplatil a odcházel, a tak jsem se i já odlepil ode zdi a spouštěl jsem se dolů do metra úplně klidný...

Když nám osud poslal spolubydlícího Lukáše, který vypadal jako dvoumetrový kuň, jeho tatínek byl hajný z Příbrami, Lukáše, co věděl, že potřebuje holku, kterou by měl k zbláznění rád, ale nenacházel jí a léčil se mými životními moudrostmi a pivem, tak s Lukášem a se ségrou jsme chodili do Lidojemu, neboli nově postaveného Paláce Flora do kina a jednou po kině jsme šli do hospody Na růžku, kam jsme chodili s Honzou Turnovským vždycky když dostal ve Walesu dovolenou, tam znám oba pány vrchní a mají tam vynikající maďarský guláš se zázvorem, tak v téhle hospodě Na Růžku jsme si sedli právě když důstojnému vousatému pánovi s brýlemi přivázanými za krkem už klesala hlava a začali jsme se bavit o Bohumilu Hrabalovi. A pán zpozorněl a přidal se...

Dovolil jsem si pana doktora znát osobně. Já sem byl třicet let bankovním úředníkem, ke mně k vokýnku chodil pan Kemr a jednou dokonce pan Hrušínský, za kterýho normálně všechno dělala manželka, ale pan Hrabal do banky nechodil, toho jsem znal z hospody U Tygra, kde jsem měl právo sedět u jeho slavného stolu, kam jednou přišla paní Hegerová a poprosila o uzené s knedlíkem a malé pivo a vrchní jí začal vysvětlovat, že jsme pivnice, k masu se dává jedině chleba a malé pivo že si tu opravdu dvacet let nikdo nedal, takže skleničky už dávno prodali vedle do kavárny. A paní Hegerová

tak žadonila o to malé pivo, a když se jí vrchní zeptal, jestli by opravdu nezvládla to velké, a o na řekla, že ne, tu pan doktor Hrabal se vztyčil a vyřkl dnes už klasickou větu: „Tak di do prdele, ty krávo!“ Ke konci pak byl největší problém, jak dostat pana doktora z hospody domů. Zavolal se taxík, zprvu měl taxikář radost, že veze klasika, ale když se mu pan doktor ve voze blaženě pochcal a poblil a navíc nezapltil, začali se taxikáři z celé Prahy panu doktorovi vyhýbat. Pan doktor měl, jak známo, slabé kyčle a v jeho domě nebyl výtah, a tak ho dobrovolníci nesli v Sokolnících až do pátého patra, kde ho uložili. Musím říct, že jsem od něj nikdy nic kloudně nečet, ale podle toho, jaký kladl na schodech odpor, to musel být opravdu génius. Ale manželka už na mě naléhá, budu, pánové, muset jít. Děkuji vám za pozornost.

Dal jsem pánovi, který se znal s Bohumilem Hrabalem, na cestu několik časopisů se svými rozhovory. Asi za týden se mi ozvala jeho manželka a dala mi adresu paní Alice Kovářové, která by u příležitosti svých devadesátých narozenin chtěla promluvit s nějakým novinářem, který by zaznamenal její paměti. Byl v Holešovicích, ve starém pavlačovém domě s průchodem, v přízemí budka se secesním nápisem „TELEFON“, a paní Kolářová, která, když zpozorovala moji únavu, šla okamžitě vařit kávu...

Já jsem se narodila v roce 1914 v České Lípě, ale můj tatínek byl přeložen jako evidenční důstojník do Žatce, kde bylo v roce 1933 osmnáct tisíc obyvatel, z toho dvacet procent Čechů. Ve městě byla německá střední škola, německé divadlo, Češi měli jednu obecnou a měšťanskou školu a my jsme byli v celé ulici úplně sami a začala být tma, protože byla krize a lidi stáli každý den na náměstí frontu na polívku, nikdo nevěděl co se bude dít, ale vedle v Německu Hitler dělal z nezaměstnaných dělníků hrdé elitní jednotky, a tak se jednou všichni Němci sešli na náměstí už bez esusu a křičeli „Heim ins Reich“, ale jeden z nich, kte-

rý šel kolem, byl profesorem ze střední školy a smutně jim řekl: „Nekřičte tak hlasitě, nedostanete se do ráje.“ Nás bylo pět dětí, já jsem uměla dobře německy a anglicky, a tak jsem se stala domácí učitelkou v Plzni, sestra byla vdaná v Praze, bratr na venkově v pohraničí a nejstarší bratr si vzal Němku a byla mobilizace, což znamenalo, že tatínek doma rozbil mobilizační rozkaz, kterej mu deset let ležel doma v šuplíku a dozvěděl se, že má odjet k pluku v Užhorodu, jenomže než tam dojel, Užhorod už patřil Maďarsku, Žatec byl cizina, Hitler vyhlásil, že kdo chce zůstat, musí se stát Němcem, anebo půjde na nucenou práci, a já sem byla jediná, která mohla maminku dostat do Plzně. Dojela jsem do Žatce, tam maminka seděla na zemi mezi roztahanýma šatama a brečela, měly jsme doma jen dva kufry, do těch jsme naházely, co šlo, a odtáhly jsme to po schodech před dům, kde jsme potkali mladého muže, který tam parkoval s autem. Byl to židovský obchodník. Když nám pomáhal do vlaku, zeptala jsem se ho, jestli nechce jet s námi. „Ale prosím vás, proč?“ Pak jsme to všechno vyprávěly průvodčímu, ten se na nás podíval jako ve snách a povídá: „To jste měly štěstí. Tohle je poslední vlak, a až projedeme hranicí, budou se rozřezávat koleje.“

No a možná, že jsem tady jen kvůli tomuhle tréninku, můj muž byl schizofrenik a v nouček je po tátovi Holanďan a já dělám ajurvědu, už jsem dva roky nebyla venku, ale podle toho, co vidím v televizi vám mladým vůbec nezavidím, **protože za nás bylo všechno mnohem klidnější.**

Duben je opravdu hnusný měsíc. Na osmou hodinu ranní jsem se pod oblohou, která byla jako dekl, vydal z Patrikova paneláku na cestu k autobusu do Holic, a když jsem jenom díky své znalosti zeměpisu zjistil, že mám jet na Olomouc, teprve pak jsem se v přišerné náladě dostavil do azylového domu v Holicích. Před domem seděl borec Jirka s francouzskými holemi, a to byl můj první úkol na rozhovor...

Tak co bych vo sobě řekl. Například je mně dneska šestadvacet, ale vůbec jsem se na to nevyspal, protože ten vůl Franta řekl, že si dneska v noci přijde pro kolo, který má u mě schovaný a přišel až ve tři v noci a vod tý doby sem neusnul. Postiženej sem po dětský mozkový obrně, z vostatných nemocí mám akorát vobčasnou epilepsii, chodil sem v Brně do zvláštní školy Ústav sociální péče o postiženou mládež Brno-Bohunice, tam sme měli vaření a učitelka říká udělejte jíšku, strčila k tomu Mařenu a ta ani nemrkla a smrdělo to po celým domově, a vona řvala, že umí rejži, tak k tomu postavila mě a já sem udělal polívku jak z pytlíku, z čehož učitelka usoudila, že já bych se k Mařeně hodil nejvíc, protože já můžu dělat jíšku a vona zas polívku. Mám plnej invalidní důchod plus příspěvek na berle, беру měsíčně pět tisíc vosum set, obědy v kantýně stojej jednapadesát korun a donáška jedenáct, ale já si přivydělávám prodejem tady pracího prášku Bianco plus multivitamínu Multi plus, takže když je hezky, du na pivo k Futerovům a kromě společenského posezení tam vždycky stačím prodat pár balení jednoho z těch sajrajtů chlapům, co si chtěj doma udobřit manželky. Luštím křížovky a z televize mám nejrači AZ-kvíz a Riskuj. Zvláštní kapitola je můj táta, kterej si po vejplatě dycky sednul k automatu, hodil tam sedm tisíc, vyhrál tři, hodil tam tři a vyhrál hovno, jednou vodpoledne se vrátil domů a povídá mámě, že de do kůlny stáhnout králíka. Dřepěl tam až do večera, a tak máma měla radost, že je klid, já sem se šel podívat, co s nim je, a von visel na trámě na vodilzolaným drátě tak, že se mu utrhl hlava a tělo viselo jenom na kůži. Tak mi máma říká, ne abys začal hrát automaty. Říkám: Na to zapomeň, sem normální, ne. No, já pudu připravovat ty narozeniny, páč sem koupil šunkovej salám a jinak bych vám doporučil zajít nahoru za tou Alzheimerovou chorobou, co má dneska taky narozeniny.

Tomáš Koloc

Cestovní deka

G kdyby britská kapela **The Move** patřila k nedůležitému průměru, tak je navždy zapsána v análech rocku díky svému „přerodu“ v jednu z nejdůležitějších inkarnací *Beatles* – *ELO* čili *Electric Light Orchestra* (kapel, které si vydobily právo být přirovnávány k „broučím“ následovníkům, je povícero, ale *ELO* patří ke skupince pásce nejbližší). Jenže i *Move*, kteří vznikli v r. 1966 v Birminghamu pod „přímým“ vlivem *The Who*, jsou opravdu důležitou kapelou konce 60. let, přestože vydali pouhé 4 řadovky (kompilací a výběrů mají nepočítaně). Dvojka *Roy Wood* a *Jeff Lynne* vytvořila svébytný sound, bigbít se smyslem pro legrandu a už tehdy populární „morbidity“ (ale žádný glam). Jejich asi nejznámější hit *Blackberry Way* (v něm je zvuk *Move* „erbovní“) je jakousi odpovědí na *Penny Lane*. Předposlední řadná deska *Looking On* (1971) obsahuje 7 skladeb (se stopáží od 4.26 do 9.30) – jaká je to krásná doba, kdy se hraje, dokud to má cenu. Právě nejdelší skladby patří k těm nejlepším – *What? A Feel Too Good*. I když v *British Top* měla úspěch skladba *Brontosaurus* (a tu já zas tak nemusím). Zakoupil jsem v bazaru na Národní za 180 korun vydání z roku 1998 (fy Repertoire), které obsahuje 5 bonusů (včetně největšího hitu). Další vydání z r. 2001 obsa-

huje pak ještě o 5 skladeb víc. Na této desce dostal *Wood* velký prostor pro svoji multiinstrumentalitu – hraje zde mj. na slide kytaru, sitar, cello atd. Zbývá snad dodat, že po založení *ELO* *Wood* brzy odchází do *Wizzard* (ale to už je zase jiná pohádka). Poslouchám *Move* a zase musím zvolat: Nikoliv dopředu, ale dozadu se dívej, anděli!

Teď zase něco mně milého. Ale pořád s tím vlastně otravuju. Opět jsme u *Fairport Convention* a všech těch partiček okolo. Ale ono je to tím, že tahle muzika se k nám za rudějch nedostala vůbec – všechny možné bigbíty ještě nějak ano, ale „folkové konzervy“ by musely posílat nějací šilenci za hranicema – těch nebylo moc a ta muzika tím, že nešlo o masovku, nebyla nejlevnější. V oblíbené prodejně na tř. M. Horákové jsem za 299 korun koupil remastrovanou řadovku **Ashleye Hutchingse** *Kickin' at the Sawdust*. K chlapíkovi aspoň trochu: stál u zrodu *FC* v r. 1967, stál u zrodu *Steeleye Span* a stál u zrodu *Albion Bandu*. Co víc říct. Přezdívaný „Tygr“ začal hrát skiffle jako odpověď na americkou R & B. První kapelou byly *Ethnic Shuffle*, kde se už objevili jeho kolegové známí z výše zmíněných kapel (Thompson, Nicol, Dyble). Z *FC* odešel před změnou stylu, v *SS* zase hrál s Hartem, Knightem, M. Priorovou (jedno al-

Existuje přes 70 jeho „základních“ cédéček. Tenhle úlovek je opět z likvidačního prodeje v Jazzclubu v Železné.

bum produkoval Anderson z *Jethro Tull*). Ono je to pořád dokola. *AB* začal fungovat v r. 1971, později jako *Albion Country Band* a *Albion Dance Band*. A do toho pár sólo projektů. Je to pan Zakladatel. Je to chodící historie 30 let britského folk-rocku, bez kterého by nebyla dnešní world music taková, jaká je. Na zmiňované desce je 11 nahrávek klasických starých a skupinových tanců, všechno jste to už někdy slyšeli, jako by šlo o jakýsi kánon, fundament, ústavu, základní pramen... Zdroj. Pro očekávajícího posluchače přijde možná zklamání z přílišné „country“, ale country is over. Na naší scéně bych to přirovnal možná k prvním „projektům“ Krčkům nebo k Hutkovým dvěma LP před emigrací. Někde se začínat musí.

Kdybych měl z hlavy vyjmenovat 10 nejznámějších „bigbítáků“ nebo kdybych měl vyjmenovat 10 postav populární scény, jejichž hvězda během jejich kariéry nevyhasla, tak v průniku kromě jiných zůstává **Neil Young**. Tenhle chlapík, který mastí jednu

desku za druhou a jehož sound poznáte, nicméně se dá pořád poslouchat, prostě umí. Nebo – inu, umí. Nejvíc se mi sice líbí jeho „folkové“ období na konci 60. let, ale stejně tak je možno poslouchat jeho hudbu k Jaromuschovu *Mrtvému muži*. V regálu ve fy *Levné knihy* na Václavském náměstí jsem objevil mezi vším šuntem jeho desku *This Note's for You*. 10 skladeb z r. 1988 složil Young, ale překvápko to přece jen je. Kapela *The Blue-Notes*, která ho doprovází, je „nastavená“ šestičlenným dechovým komandem. A tak se Young představuje i jako interpret rhythm and blues či rockabilly, dokonce má místy nádechy jako black music (i když za to mohou právě možná ti foukači). Byl jsem sice překvapen, ale příjemně. A ještě ke všemu za 100 pouhých...

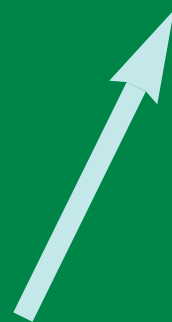
Teď něco o desce, kterou bych si asi normálně nekoupil, ale **Stéphane Grappelli** za to stojí nejen proto, že je legendou jazzových houslí. Narodil se v r. 1908 ve Francii, umí i na piano, jazz začal hrát pod vlivem Edie

Soutleho, v r. 1931 se setkal s kytaristou Django Reinhardtem, se kterým založil skupinu *Quintette du Hot Club de Francey*. Válku prožil v Anglii, pak se věnoval spíše komerci a od poloviny 60. let zase „jazzoval“. Spolupracoval např. s Gary Burtonem, Larry Coryellem, Duke Ellingtonem, ale i s Yehudi Menuhinem. Existuje přes 70 jeho „základních“ cédéček. Tenhle úlovek je opět z likvidačního prodeje v Jazzclubu v Železné (za 165 Kč). Ve sličné úpravě edice *Jazz in Paris* je zde soustředěno pod názvem *Improvisations* 17 skladeb (2000), z čehož dvě ještě nikdy nevyšly. Pro mě je to kavárenský jazz (bez nějakého odsudku), při této hudbě bych mohl sedět někde v podzemí, jen poslouchat a občas přivítat nějaký ten alkohol, to je jazz z dobrých starých amerických filmů (autory skladeb jsou např. bratři Gerschwinové, Cole Porter, Irving Berlin – světoznámá skladba *Cheek to Cheek*).

Jakub Šofar

LITERATURISTICKÝ PRŮVODCE ŠTĚPÁNA KUČERY

Literární Luhačovice jsou spanilomyslný týden, každoroční letní setkání začínajících literaturistů s protřelými spisovateli. Z protřelých spisovatelů jmenujme Evu Kantůrkovou, Jiřího Žáčka, Lubomíra Brožka nebo Václava Duška, z literaturistů třeba Literaturisty, kterým patří tahle rubrika a kteří se poprvé potkali na devátém ročníku LL. Zamáčkli jsem slzu vzpomínek a poprosil o rozhovor Karla Miličku, který tuhle prosluněnou akci rok co rok vydupává ze země.

Letošní, dvanácté Literární Luhačovice proběhnou mezi 3. a 9. srpnem a informace o přihláškách najde každý na webové adrese literarni-luhacovice.webpark.cz nebo přímo u Karla Miličky – milickak@sosluhac.cz. Uzávěrka výběrového řízení je 2. června.

O LITERÁRNÍCH LUHAČOVICÍCH, KUPNÍ SÍLE KOMENSKÉHO A JINÝCH VĚCECH

ROZHOVOR S KARLEM MILICKOU

Dá se psaní naučit? Je možné vychovat básníka?

Pokud se mám vůbec zabývat touhle otázkou, pak jen několika slovy. Nikdy jsme si nemysleli (a nebylo to ani cílem našich setkávání), že někoho naučíme psát, a už vůbec ne vychovávat básníky. Protože básníkem se buď člověk narodí nebo... Naším cílem je dodneška právě to setkávání – obohacující (jestli chcete inspirující) obě strany i jednotlivé účastníky navzájem. O co? O atmosféru, o témata o nové podněty, o pocit, že nejsme sami a že psát stojí za to. Ale naučit někoho literárně tvořit nebo zakázat mu psát – to snad ani nejde. Vždyť literatura vznikala i v době, kdy nikdo psát neuměl, navzdory zákazům i pod hrozbou trestu smrti. Proto jsou mi poměrně směšné všechny „skvělé školy plné osobnosti“, které se holedbají, že naučí člověka technice čehokoliv (literatury, publicistiky apod.), a namlouvají naivním a důvěřivým „platícím“, že z nich učiní autory – ti skuteční slovesní

tvůrci se totiž takovému školení na hony vyhýbají, třeba proto, aby si nezkazili styl...

Začínající autory sledujete poměrně zblízka už 11 let – co mají jejich texty společného? Všiml jste si u nich (u nás) něčeho charakteristického, specifického pro devadesátá léta minulého století? Jak byste celkově ohodnotil úroveň mladé krve v dnešní české literatuře?

Ano, mají hodně společného: smutky a radosti, lásku i opuštěnost, pocit štěstí i absolutní deprese, víru i její absenci, chuť do života i rezignaci, asi bych v podobném duchu mohl pokračovat dál, dnes snad přibývá deziluze z toho všeho kolem, ale to se snad ve společnosti periodicky opakuje, nedělal bych z toho žádné zdrcující mravoučné závěry. Obecně chybí mladým zkušenost s technikou literární práce. A s čím se setkávám stále častěji, je nesečtělост, někdy neschopnost číst – domnívám se, že

nelze být českým autorem a nevědět totálně vůbec nic, co bylo napsáno přede mnou, neumět ani základy literární teorie a bohužel dnes často ani českého pravopisu.

Troufnete si zhodnotit současný stav české literatury jako takové?

Mám ji rád, protože pořád ještě je. Zaplatpánbu za ni.

Proč lidi nečtou? Co se musí stát, aby začali?

Čtou, ale jiné věci než je zdrávo – bulvární tisk, brak vydávaný za světové bestsellery, propagovaný šunt, do jehož reklamní kampaně se zapojil někdo hodně bohatý. Taková kultura pak dostává někdy i vysoká ocenění, třeba i státní ceny. Je to daň za absolutní anarchii v kultuře, vyplývající ze snahy udělat z uměleckého díla objekt ekonomického zájmu, za amerikanizaci pohledu na knihu, film, divadlo – dobré je jen to, co se prodá, co vydělá prachy. Kolik se asi prodalo ve své době Komenského Labyrintů světa? Ale lidé číst zase začnou, až se vrátí ze svých oblíbených supermarketů a disneylandů do obyčejného lidského světa, až opravdu pochopí duchovní bídu, v níž žijí oni sami, nebo tu skutečnou – hmotnou – svých bližních někde z druhé strany světa... Nebo ne?

LITERATURISTICKÝ
PRŮVODCE
ŠTĚPÁNA KUČERY

O LITERÁRNÍCH
LUHAČOVICÍCH,
KUPNI ŠILÉ
KOMENSKÉHO
A JINÝCH VĚCÍCH

KOUSKY MLADÉ POEZIE A PRÓZY POSBÍRANÉ V LUHAČOVICÍCH

(členové spolku Literaristé v průřezu chybí, protože jejich texty jsou v téhle rubrice zveřejňovány pořád)

Alena Brožová

Zuzana Fílová

Stůl

Wisela na všech drobnostech života jako na oprátce

„V podstatě jsem šťastná,“

říkávala si nad talířem nudlové polévky

„Je to prima.“

(Ten stůl si to ale nemyslel)

Pomalou odkapávala do malých

Nenápadných výmluv

Zalévala trávu

Vařila kávu

Také se dobrovolně zapletla do králíkárnny

(Ale mrkvičky se ani nedotkla)

Chtěla odhopsat na svobodný a šťastný asteroid

Místo toho se ale

Odstěhovala do malého

Sklepa

Při večerní procházce

Potkala jsem v parku múzu

Na nebi třpytily se jasné hvězdy

Tázala se, zda-li může

Vcházet lidem do snů

Za okamžik nastane noc

Všude už u žezla je tma

A já opět sedím na jednom z těch nádraží...

Nemám zdání po kolikáté, že se to dnes děje

Brzy u cesty spatříme závěje

Kdo tělo mé bude hřát v těch studených zimních nocích?

Kdo s úsměvem na rtech lhát mi bude o dávných prorocích?

Kroky ze tmy přicházejí

Ruší praskání obalu nádražáckých tyčinek

V nikde nekončící ozvěně

Snad jednou za pár století

Si ještě někdo vzpomene

Na lidi z předešlých let

Na ty, co už dávno nebyli

Když začal nový věk

Vzhlížím vzhůru

Labuť letí oblohou

V tuto chvíli její křídla bílá

Jsou mi oporou

Jak básník z předminulého století

Doufám, že na jejich křídlech

Jednoho dne poletím

Mít přání, které splnilo by se na počkání

A ne jen jedno, chci jich mnoho

Život přeci trvá příliš dlouho

Miroslava Vitanovská

Zpověď

Setkání mých rodičů v hospodě U Tří jelenů.

Matka: Sedmnáctiletá studentka soukromé jazykové školy s velkými plány do budoucnosti. Kariéra, hodně úspěchů a vysoké postavení. Možná na zpestření toho všeho by jí občas nějaká láska neuškodila. Vždy sem tam jenom nějaký ten flirtíček, uvažovala. O rodině nebo dlouhodobém vztahu s partnerem se nezmiňovala. A opravdu asi taková byla.

Otec: Mladík s odlišnými plány. Toužil potkat dívku, celoživotní lásku a po čase založit rodinu, čerstvě odpromovaný lékař, stomatolog, MUDr. Marek Patrický.

Vypili pár skleniček a odešli do bytu Markových rodičů, kteří právě nebyli doma...

Setkávali se denně... Vtom jednou zavolá Simona Markovi, že s ním musí nutně mluvit. Stalo se něco důležitého...

„Čekám dítě.“

Rodiče Simonky jsou událostí šokováni nejvíce. Marek dostane místo v nemocnici.

Není si jist, jestli se rozhodl správně. Nemá odvalu se na někoho obrátit a požádat o pomoc.

O šest měsíců později rozesílali svatební oznámení. Simona oslavila své osmnácté narozeniny svatbou. Řekli si své ANO a přísahali si věčnou lásku, z které jsou dnes jen trosky.

4. května 1983 jsem přišla na svět já. Tvor, který se kupodivu po všech těch dietách, co Simona držela, hýbal, dýchal, měl všech pět prstů a po porodu na sebe upozorňoval pláčem.

Za odměnu ho Simona pojmenovala Saskie, Saskie Patrická. Lepší jméno vymyslet nemohla. Volali na mě „Sásko, Sási,“ to zní jako sázko. Opravdu to byla sázka. Sázka na manželský vztah dvou mladých lidí, kteří se málo znali. Byla jsem jim cizí.

(úryvek)

Patrik Joura

Poloviční život

„Povaha se stále více začíná stávat pouhou formalitou v životě místo toho, aby člověka specifikovala.“

Dnes 23. února jsem si při každodenní cestě do práce uvědomil jednu věc. Zjistil jsem, že lidé se pomalu, ale jistě lidmi přestávají stávat, nýbrž si na ně pouze hrají.

25. února. Dnes, když jsem šel po ulici, pozoroval jsem lidi. Jejich chování při různých situacích, jejich nálady a jejich mimiku v obličejí. Bohužel mám čím dál tím větší pocit, že to vlastně není ani možné. Vždyť život takový být nemůže. „Kdo to zavinil?“ ptám se sám sebe a představuji si, že život jako takový si uvědomuje stále míň a míň lidí.

26. února. Svět mi připadá zase normální a moje názory před třemi dny? Možná jsem jenom trochu moc přemýšlel.

Martina Chwistková

...

Včerejší noc prosáklá Kerouacem,
na temně studených lavičkách,
jež hrály tklivou melodii houslí
a mozek roztráštěný
v pohroužení
topící se ve... své vlastní hlubině
vzdalující se lidský předsudek,
obava nakažená záhubou,
smutná nutnost
a nenavratitelná,
nezhojitelná řezná rána,
s hrubostí vražená v týl,
jen nechápavě strnulá odevzdanost
potácející se ve větru,
vpila se za obzor
i s vědomím budoucnosti

Ta vzdálená místa,
poklidně volají z dálky,
ale nečekají na odpověď,
jen se temně rýsují,
na dráždivém rozhraní přítomnosti,
ve svém temném opojení,
zařezávají se do strnule světlých ploch zapomnění.
bývají schovaná ta místa
schovaná před letargickými očima.
doprovázejí a vítají svého pána
v atmosféře zrození a zániku,
pohrávají si s důstojnou melodií věčnosti,
s níž si v zadumaném osamění
potichu šeptají...

Strž (velký recenzní prostředek)

Film

Requiem for a Dream

Rekvuiem za sen je jedním z nejlepších filmů roku 2000 a horkým favoritem na vstup do mé osobní „Top 10“. Pokud vám název filmu, který u mě vzbuzuje takové nadšení, nic neříká, nedivte se, protože snímek se nikdy nedostal do českých kin a je u nás k dispozici jenom na videokazetách. Čímž se dostávám k tomu, proč tuhle recenzi vůbec píšu. Cítím totiž morální povinnost (a to už je co říct) pomoci filmu dostat se k širšímu publiku a širšímu publiku dostat se k výjimečnému filmu. A jelikož na billboardovou kampaň zatím nemám peníze, považuju to za dobrý začátek.

Snímek je složený ze dvou propojených dějových linek – jednu tvoří příběh narkomanů Harryho, Marion a Tyrona a jejich snahy dostat se prostřednictvím drobného dealerství k penězům. Protože však tenhle typ podnikání nepatří mezi nejjistější, po slibném začátku neodvratně přichází pád, který u každého z nich vypadá trochu jinak a nikdy ne dobře. Film se neptá proč, nedovíme se, jak se hrdinové k drogám dostali, jenom ukazuje, jak to probíhá a jak to (taky) může skončit. Naštěstí ale hrdiny nehodnotí, ani neřeší morálnost nebo amorálnost prodávání drog, takže nejde o protidrogovou agitku à la KDU-ČSL a každý narkoman nemá na hlavě automaticky růžky. A pokud hrdinové nedopadnou zrovna dobře,

není to trest boží, ale logický důsledek předchozího děje. Snímek pouze klade fakta, nikomu nenutí svůj úhel pohledu a nechává diváka tvořit si vlastní názor. Druhý příběh pak je o Sáře Goldfarbové, Harryho osamělé ovdovělé matce, trávící dny sledováním televize až do chvíle, kdy dostane nabídku (dosti neurčitou) účinkovat v televizní soutěži, ke které se zcela upne. Snaha vypadat před kamerami trochu k světu ji dovede do lékařské ordinace, kde obdrží velmi účinné prášky na hubnutí (bohužel bez upozornění na vedlejší účinky a vysokou návykovost).

I když se to nezdá, je tahle výchozí situace proti tomu, jak film končí, idylkou. Requiem za sen ve dvou hodinách ukáže pád na absolutní DNO a jestli si myslíte, že filmový hrdina nemůže dopadnou hůř než tak, že zemře, film vás vyvede z omylu. Pád je to ale nenápadný, hrdinové postupně překračují drobné hranice, až na konec zjistí, že už není cesty zpět a jen ten nejnebezpeč-

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

Postačí být

básníkem

Kateřina Rudčenková: Noci, noci, Torst 2004

Jsou-li něčí básně označovány za dobré a dostává-li za ně autor ceny, měl by z toho pocitově odvodit, že je přinejmenším pozoruhodným básníkem, a snad by bylo na místě

se tím (při troše skromnosti) spokojit. Básník vřadycky míval k umělci blíže než pouhý spisovatel. Vždyť už sama podoba slova cosi napovídá. Nu dobrá, Kateřina Rudčenková se možná rozhodla spisovat z nějakého jiného důvodu, než že by jí nestačilo být básníčkou. Ale nebylo to rozhodnutí šťastné.

Dlouho jsem dumala, proč mi její povídková kniha ve vzpomínkách evokuje Knihu Kraft M. C. Putny. Vždyť přinejmenším výrazová úroveň je nesrovnatelná.

Ale pozor – nejde o vítězství formy nad obsahem, ale téměř dokonalé spojení obou. Zejména postupná destrukce Sáry Goldfarbové, doprovázená jejími úvahami o stáří a samotě, je neobyčejně sugestivní.

nější optimista se může domnívat, že mají ještě nějakou šanci. Takže žádný pozitivně otevřený konec jako v *Trainspottingu*, dokonce ani náznak katarze – jenom absolutní zkáza a do té doby 102 minut koncentrované deprese (bez jakéhokoliv odlehčení nebo aspoň černého humoru) v úžasném vizuálním balení. Samozřejmě netvrdím, že film je zcela realistický – manipuluje s divákem přibližně stejně jako romantické komedie, které ukazují jen ty lepší možnosti. Rekvieuem za sen ukazuje jen ty nejhorší. Šťastné náhody neexistují a ty nešťastné se vrší geometrickou řadou. Jenže já si pořád myslím, že je větší šance, že se předávkuji heroinem, než že se stanu prostitutkou, kterou si milionář Edward pronajme na celý život. (Pokud vám pro vás samé připadá pravděpodobnější druhá možnost, bude se vám snímek zdát zbytečně negativistický a vykonstruovaný.)

Už jsem se zmínila o vizuální podobě filmu, která je opravdu originální, výjimeč-

ná a (dá-li se to u takového filmu říct) i zábavná. Skvělá kamera a ještě lepší dynamický střih, umožňující zkratku, dávají filmu tempo. Závěrečná přibližně desetiminutovka stále se zrychlujících střihů bere dech. Tvůrci si vyhráli se ztvárněním fečkových prožitků a proti tomu, co předvádějí, je batole na stropě jenom slabý odvar. Atmosféru filmu pak umocňuje hudba, která si vystačí se dvěma až třemi motivy, ovšem dokonale doplňujícími ostatní složky filmu.

Ale pozor – nejde o vítězství formy nad obsahem, ale téměř dokonalé spojení obou. Zejména postupná destrukce Sáry Goldfarbové, doprovázená jejími úvahami o stáří a samotě, je neobyčejně sugestivní. Paradoxní je, že divák nejdřív bere její nadšení účastí v soutěži, nepodařené barvení vlasů a zpočátku neúspěšnou snahu zhubnout jako humornější část filmu. Tuší sice proč, ale nijak zvlášť se nad tím nezamýšlí a neuvědomuje si hroznou prázdnotu jejího života,

její osamělost, nepřemýšlí nad tím, jestli má ještě vlastně kvůli čemu ráno vstávat, stlát postel, oblékat se, žít... Ono totiž vůbec nejde o soutěž nebo účast v televizi. Ta je jenom symbolem, okamžikem, ke kterému se Harryho matka upíná, kdy, jak věří, bude všechno, tak jak má být. Je cílem, bez kterého by byl její život jen nekonečným prázdným čekáním, umožňuje jí znovu členit čas na teď a pak, oddělovat od sebe beztvárovou masu dní. A za tím vším je sen o šťastnějším nebo spíš jenom smysluplnějším životě. Nejtragičtější je, že i ona sama to ví a vědomě přistupuje na hru sama se sebou.

Další nedílnou součástí celku tvoří skvělé herecké výkony. Na prvním místě musím uvést Ellen Burstynovou, která byla za svůj výkon v roli Sáry Goldfarbové nominována na Oscara (bohužel prohrála s Julií Robertsovou, což je pro mě další důvod, proč Julii Robertsovou nemít ráda, a je mi úplně jedno, jak moc je to iracionální). Navzdory to-

A zdá se, že je to proto, že tehdy stejně jako nyní četba vyvolává jeden základní pocit – když už má člověk neodbytnou potřebu „o sobě“ psát, pak k tomu naprosto postačí deník. Pokud ovšem nemá tu niternou schopnost dobrých vypravěčů své prožitky přetvarovat v možné prožitky druhého, ovšem to Kateřina Rudčenková – prozaička opravdu nemá.

zub

DA v divadle

Konečně nás taky někdo ocenil. To to trvalo. Ale zato to stojí zato. (To je pěkná věta. Gertrudosteinovská. Postmoderní. A naše.) Takže: v Branickém divadle dávají komedii M. Camolettioho **Na správné adrese**. Fakt jo. Je potřeba tam na ten kus chodit a tleskat, protože to je reklama jak od nejlepšího copywritera od Benettonů.

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko
a my chceme taky krmit zvířata)

Strž

Lidská skvrna

mu, jak mnoho extrémních poloh a hysterických výstupů jí scénář předepisoval, jsem během filmu ani jednou nepoužila svou oblíbenou frázi „ale hezky to hraje“ (tzn. strašně přehrává). O svých hereckých kvalitách mě přesvědčila i Jennifer Connellyová, jejíž Oscara za roli v Čisté duši jsem až doteď chápala jako ocenění spíš za roli než za výkon. Dnes uznávám, že filmová akademie asi věděla (a viděla) něco, co já ne. Výborní jsou i Jared Leto a Marlon Wayns, u nichž bych podobný výkon nečekala (a u Wayne nejspíš ani účast v takovém filmu).

Uznávám, že Rekvuiem za sen není film pro každého a minimálně osamělé ženy nad 50 let by k němu neměly mít přístup. Nejspíš bych ho nedoporučila ani precitlivělým jedincům, lidem trpícím depresemi a těhotným nebo kojícím ženám. Ale ostatní prosím, dejte filmu šanci a šiřte mu je poselství dál. Dále se domnívám, že povinně by se měl film promítat v rámci společenské výchovy na základních a středních školách, protože po něm si netroufnete ani na ibuprofen, protože co kdyby... Ale to vidím až tak na příští pětiletku.

Soňa Suchomelová

Film Lidská skvrna byl natočen podle románu Philipa Rotha a já musím ze všeho nejdřív poznamenat, že jsem tu knihu nečetla. V dalším textu budu proto vycházet z představy, že kniha neexistuje, nebudu hodnotit věrnost filmové adaptace jejímu literárnímu předobrazu ani obě díla porovnávat. Je docela možné (a vzhledem k tomu, že jde o román ceněný, i pravděpodobně), že věci, které dále označím za nevěrohodné nebo absurdní, mají v knize pevnější základ a vyznívají úplně jinak.

Jak je z předešlého odstavce patrné, mám k filmu dost výhrad. Lidská skvrna je praktickým příkladem toho, že může někdy film, který toho moc řeší, dopadnout hůř než film jednoduchý, který neřeší vůbec nic. Největším problémem Lidské skvrny jsou totiž „velká očekávání“, která film naplňuje jen zpolo. Paradoxní je, že ani tak nejde o to, že bychom očekávali „my diváci“ (i když i to tady platí), ale spíš o to, že od sebe hodně čekali tvůrci, kteří chtěli natočit FILM. Lidská skvrna je totiž přiznaně ambiciózní v tom, že se prezentuje jako film s MYŠLENKOU, resp. s myš-

lenkami. Bohužel, myšlenek je příliš, ilustrují dějovou roztržitost filmu a žádná z nich není moc rozvinutá. Nacpete-li do jednoho filmu rasismus, věkově nerovné vztahy, pokrytectví, Vietnam, Moniku Lewinskou a bůhvíco všechno ještě, nemůže to dobře dopadnout. Netvrdím přitom, že není možné najít si v Lidské skvrně své téma - jenže najdete-li ho, bude vás pak po zbytek filmu rušit neustálé odbíhání jinam.

Film příliš tlačí na pilu i co se příběhu týče. V jedné chvíli jsem si dokonce vzpomněla na scénu z jisté americké telenovely, kde jediné auto srazilo ženě manžela a sedm dětí. Taková scéna už bohužel nevyvolává soucit ani zamyšlení nad bezpečností silničního provozu, ale nutí nás cyniky klást si zásadní otázky typu: zvládl to řidič najednou nebo musel jet dvakrát? Copak nestačí mnohem méně, často i drobnost, aby to člověka poznamenalo? Je nutné rasismus ukazovat na absurdním příkladu bílého Afroameričana? Umožní nám to nadnést něco nového, nebo to jen divákovi zabránilo cítit se do příběhu a ztotožnit se s postavami? Ovšem podobný problém jsem měla už při shlédnutí 21 gramů, kde to ale částečně překryla origi-

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

A hlavně ta sestava: Adéla Gondíková. Bum! Lucka Zedníčková. Bum! Vladimír Čech. Bum! Ivana Andrlová. Bum! Veronika Jeníková. Bum!

Na dobré adrese jako na střelnici... Co jméno, to bomba! Ale kumšt to nezabije, ten je nesmrtný.

Že „správná“ adresa není „dobrá“ adresa? Helejte se, nebuďte tak úzkoprsí!

DA v hudbě

O opravdové dobré adrese se ale píše v reklamě Black Point records - Vacínova 8, Praha 8. Oldřich Šíma, jehož hudební nakladatelství mj. vydává archivní snímky české alternativní scény z dob, kdy československou „vokálně instrumentální“ hudbu reprezentoval v povolžských městech před Uralem Pavel Liška, ten může.

sof

nální a složitá stavba filmu, která minimálně prvních 45 minut nedává divákovi, zaměstnanému skládáním střípků příběhů, šanci se zamyslet. Což mě přivádí k dalšímu problému, kterým je struktura filmu.

Film sestává ze dvou zcela rozdílných příběhů, navíc vyprávěných složitým (podle mě zbytečně složitým) způsobem, pomocí několikanásobných retrospektiv (i Jára Cimrman by se divil). V jistých chvílích se díváme na to, jak nám vyprávěč vypráví, jak mu někdo jiný něco vyprávěl. Postava vyprávěče je navíc úplně zbytečná a do filmu nic nepřináší (jiný úhel pohledu nebo tak něco). Na rozdíl od 21 gramů, kde originální vyprávěcí struktura posilovala kvality filmu, skryla jeho nedostatky a přes svou samoúčelnost byla zábavná, je tomu tady přesně naopak – struktura problematická místa zdůrazňuje, neustálým přeskokováním v ději znerovňuje a v určité chvíli způsobuje i zdoluhavost filmu. Na druhou stranu je mi jasné, že můj názor plyne zejména z toho, že první příběh mi připadá úplně zbytečný.

Příběhy jsou ve filmu totiž opravdu dva – první líčí mládí bílého Afroameriča-

na Colemana Silka, který se kvůli zkušenostem s rasistickou společností rozhodne separovat od své rodiny a vydávat se za bělocha. Druhý pak ukazuje židovského profesora Colemana Silka, který byl pro údajně rasistický výrok propuštěn z univerzity a prožívá svou poslední lásku s uklízečkou Faunií. Jak jsem už zmínila, první příběh se mi zdá zbytečný a určený jen k tomu, aby dodal paradoxnost situaci, kdy je profesor Silk vyhozen za rasistický výrok o studentech, kteří trvale absentují a které tudíž neviděl a nezná jejich rasu. Dělat film o rasismu samozřejmě zbytečné není, ale základní situace se mi zdá příliš vykonstruovaná a výsledek neukazuje nic nového. Navíc mezi oběma rovinami není cítit žádná provázanost, oba Silkové působí jako dvě různé osoby. Důsledkem toho zcela padá motto, pod kterým byl film distribuován, totiž, že jde o příběh člověka, který svůj život založil na lži. Formálně je to sice pravda, ale sledujete-li Anthonyho Hopkinse jako zestárlého Colemana Silka, téměř si nepřipouštíte, že má něco společného s prvním příběhem, natož že se jedná o tutéž postavu (a to ani ve chvíli, kdy film „odkryje karty“ to znamená pravou totožnost Colemana Silka).

Formálně je to sice pravda, ale sledujete-li Anthonyho Hopkinse jako zestárlého Colemana Silka, téměř si nepřipouštíte, že má něco společného s prvním příběhem, natož že se jedná o tutéž postavu (a to ani ve chvíli, kdy film „odkryje karty“ to znamená pravou totožnost Colemana Silka).

Doverbovali

Pokud je někde uváděno, že nahrávky Residents, Faust apod. se dají koupit na dobré adrese... pak volám ano. Na dobré adrese je dobrá adresa!

sof

Na konci března narukovali poslední branci na základní vojenskou službu. Tisíce mladíků si konečně mohou vychutnat nedělní seriál Chlapci a chlapi na TV Prima bez pocitu hořké beznaděje.

pv

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko
a my chceme taky krmit zvířata)

Stráž prostředek

Odprostíme-li se od skutečnosti, že jeho postava někdy byla bílým Afroameričanem a budeme-li jej brát jen jako stárnoucího profesora literatury, není jeho hereckému výkonu co vytknout.

Navíc flashbacky do minulosti dost ruší příběh druhý, který se mi zdá mnohem zajímavější, a to vztah zestárlého Colemana Silka a podstatně mladší uklízečky Faunie. Téma sice není zrovna originální, ale jak se Coleman Silk ve filmu vyjádří – „Faunie není jeho první ani největší láska, ale určitě je poslední“, což dodává jejich vztahu zvláštní osudovost. Protože je-li něco naposled, nebojíme se riskovat, neboť už nemáme co, a nebojíme se toho, co bude pak, protože žádné pak už nebude. A nejspíš to dodává oběma protagonistům odvahu překročit věkovou i sociální propast, která by je za jiných okolností nepřekonatelně dělila. Druhá rovina filmu má, navzdory tomu, že snímek je jako celek myšlenkově roztržštěný, i poměrně výrazné téma, kterým je americké pokrytectví a politická korektnost. Celý se odehrává na pozadí skandálu Clinton vs. Lewinská (to asi kdyby to divákovi jinak nedošlo) a úzkostlivá politická korektnost se promítá už do absurdního důvodu Silkova vyhazovu a dále do postojů Silkova okolí k jeho vztahu s Faunií. Snad je ovšem zbytečné

i označení americké pokrytectví, jelikož téma je zachyceno v podstatě univerzálně a v „dobrých radách“ Silkových přátel se možná poznáte i vy.

Tahle část filmu je navíc výborně obsazená. Anthony Hopkins sice už dlouho hraje jen svůj standard, jenže ten je pořád ještě o dvě třídy výš než průměr. Odprostíme-li se od skutečnosti, že jeho postava někdy byla bílým Afroameričanem a budeme-li jej brát jen jako stárnoucího profesora literatury, není jeho hereckému výkonu co vytknout. Na druhou stranu nemá nic společného s Colemanem Silkem z prvního příběhu, což by asi (bez ohledu na to, co si o té části filmu myslím) mít měl. Jenže to nemusí být ani tak chyba Hopkinse, jako spíš důsledek toho, že obě části filmu k sobě skutečně nepasují. Nicole Kidmanová měla v tomhle ohledu práci jednodušší. Její postava je celistvá a věrohodnější, i když také ona má pohnutou minulost (zde bohužel musím odkázat na svůj postřeh o ženě, muži, sedmi dětech a autu). Obsadit aristokratickou Nicole Kidmanovou do role uklízečky a do

jičky krav byl zajímavý nápad, ovšem ne každý zajímavý nápad ve filmu funguje. Kidmanová se snaží a pokud to hraje na femme fatale, je výborná, jenže ji chybí vulgárnost a primitivnost, kterou bychom u uklízečky přeci jenom očekávali. (Nechci tím naznačit, že každá uklízečka nebo dojička krav je primitivní či vulgární, ale pokud měl vzniknout mezi hlavními postavami kontrast, bylo by lepší, kdyby taková byl.a. Jako vždy výborný je Ed Harris v roli bývalého manžela Faunie, který si vyšinutost své postavy viditelně užívá. Úplně zbytečný je Gary Sinise v roli spisovatele Zuckermana, Silkova přítele a vypravěče celého příběhu.

Takže nakonec shrnutí: Lidská skvrna je film lehce nadprůměrný, sráží ho ambicióznost tvůrců a nejspíš i velká očekávání diváků. Potenciál tu byl, bohužel výsledek mu neodpovídá. Kvůli pár scénám stojí snímek za shlédnutí a jako celek jistě není nudnější než tahle recenze, takže pokud jste dočetli až sem, můžete jít bez obav do kina :-)

Soňa Suchomelová

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko

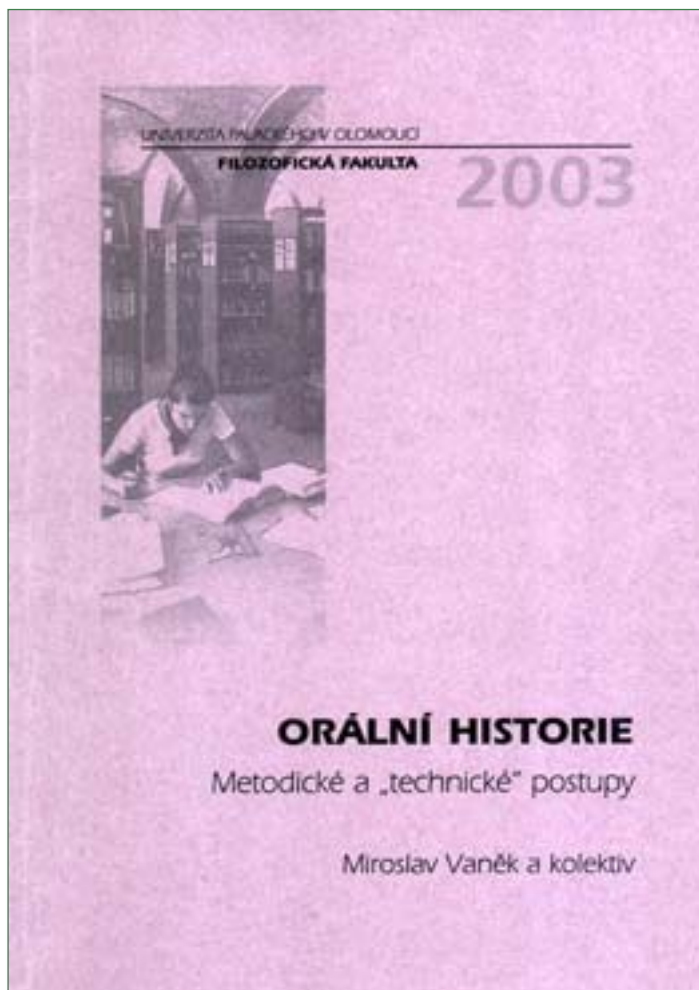
a my chceme taky krmit zvířata)

Kultura

Ministr kultury Pavel Dostál si v rozhovoru pro Reflex (14/04) posteskl, že ministr financí má ve vládě daleko větší slovo než on. Ani kdybychom prý měli geniálního ministra kultury, beze změn ve financování nic

nedokáže. Sláva, kultura je zachráněna! Bezmocné ministerstvo zrušíme a ušetřené peníze přerozdělíme.

pv

Udržování paměti

Ať si kdo chce, co chce říká, historie je hlavně příběh. Každý pramen, písemný či „jen“ vyprávěný, jakmile jej uchopí historik a vřadí do souvislosti s jiným pramenem nebo jinou výpovědí, se stává výkladem, příběhem, (re)konstrukcí dějin. A ta může být více či méně objevná, alternativní, mnohovrstevná a já nevím jaká ještě. Jestli je příběh pravdivý nebo lživý se dá určit jen těžko. Historik, zvláště pak historik soudobých dějin, který omezí svou metodiku na tzv. „kritickou analýzu písemného pra-

mene“, připomíná dnes už námořníka, který chce k cíli doplnout jen s pomocí jednoho vesla. Přitom zapomíná na plachty, motory, kormidlo a dokonce i na mořské proudy, které jej samotného unášejí.

Když se zabýváte středověkem, asi jen těžko navštívíte nějakého pamětníka, aby vám řekl, jak ten Karel Veliký vlastně mluvil, jaké dal před bitvou ústní rozkazy, jak se při tom tvářil a jestli ho bolelo kuří oko, takže byl nerudný jako ošklivá středa. Pokud to nezaznamenal (přímo na místě nebo ex post z vyprávění kronikářů) jsou takové informace pro současnost jen stěží dostupné. U soudobých dějin je situace přece jen optimističtější – sice mnoho jednání, příkazů, kontaktů mezi politickými a společenskými elitami se dělo bez záznamu (telefonem, dnes rychle mizícím mailem, nebo přes sms), ale zase žije množství pamětníků (přímo úměrné časové vzdálenosti od historické události nebo období). Historici soudobých dějin tedy mohou metody práce kombinovat, a tak dodávat svým studiím a svému bádání více rovin, více náhledů.

Jednou z možností je u nás stále málo využívaná metoda orální historie. Nejde o žádnou novinku, spisy antických filosofů nebo středověké kroniky často vznikaly právě „výslechem“ svědků. Ale ani nejde o prosté povídání a vzpomínání. Orální historie jako historiografická metoda má svá pravidla a zákonitosti, bez nichž by podobnou funkci jen zdánlivě a problematicky mohly plnit memoáry, deníky, dopisy nebo

Na Irák není nikdy pozdě

V době, kdy česká média žila osudem tří unesených reportérů, vyšla knížka novináře a loňska humanitárního pracovníka Alexandra Tolčinského Příliš brzy na snídání. Je to vlastně reportáž dost podobná těm, jaké psávali Miroslav Holub nebo Ota Pavel. Co jí

chybí na umělecké úrovni textu (je to přece jen práce publicisty a ne básníka nebo spisovatele), to vynahrazuje dramatickostí děje a samozřejmě aktuálností námětu.

Nicméně Tolčinského knihu s podtitulem Irák – pohled zblízka zřejmě nesmrtelnost nečeká. Vždyť koho dnes zajímá, proč diplomatka Janina Hřebíčková potřebuje cigaretu, nebo co jí pudí, aby z dovolené ve Španělsku posílala své lidi do bombou zasaženého hotelu Rašíd pro peníze a stroj na

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.
Tvar má Kulturní krmítko
a my chceme taky krmit zvířata)

Jistě nelze přehlédnout rozsáhlou práci Centra orální historie, konkrétně Milana Otáhala a Miroslava Vaňka Sto studentských revolucí. Studenti v období pádu komunismu.

novinová interview. Touto metodou, metodou orální historie totiž vzniká regulérní historický pramen, podobně jako jsou spisy v archivech, který následně musí teprve projít kritickou analýzou a hodnocením.

Specifikem orální historie je, že svému objektu (narátorovi, tedy zpovídanému člověku) dává větší volnost ve vzpomínání a v popisu minulosti, než nezbytnou autocenzurou a sebestylizací ovlivněné psaní vzpomínek nebo dopisů, i než rozhovor pro média většinou cílený na určitý detail nebo problém. Člověk, kterého si historik pracující metodou orální historie vybere, dostává nejen šanci zanechat příštím generacím docela upřímnou výpověď o svém životě, ale může také leccos z archivovaných záznamů o své činnosti doplnit nebo uvést do souvislosti, které nejsou z archivu samy o sobě partnerné.

O tom, jak má dotazování vznikat, jaké jsou postupy přípravy, kontaktování narátora, metodika vedení rozhovoru, možnosti výpovědí, technika archivace a přepisování záznamu a konečně jeho analýza – o tom všem podává základní, stručný nicméně ucelený a praktický přehled útlá práce kolektivu kolem Miroslava Vaňka z Centra orální historie při Ústavu soudobých dějin

AV ČR, práce nazvaná popisně Orální historie, Metodické a „technické“ postupy. Kromě uvedených teoretických a návodných kapitol zde čtenáři a zájemci o metodiku orální historie najdou také vzor oslovovacího dopisu, smlouvy o poskytnutí práv ke zpracování a archivaci získaných informací stejně jako právní rozbor možností orální historie v současném českém zákonodárství.

Přestože orální historie je ve světě používána už od poloviny dvacátého století (první rozhovory vznikaly v USA a týkaly se života společenských vrstev v době krize, hodně dotazování se vztahovalo a stále vztahuje k holocaustu), v českém prostředí není používána právě často a ve všech možnostech, které nabízí. Jistě nelze přehlédnout rozsáhlou práci Centra orální historie, konkrétně Milana Otáhala a Miroslava Vaňka Sto studentských revolucí. Studenti v období pádu komunismu. Životopisná vyprávění. V současnosti v COH běží velké šetření na politické elity a jejich kontrapunkt Chartu 77 v období normalizace. Vedle Petra Pitharta, Saši Vondry, Václava Havla zde vypovídají také regionální nebo po roce 1989 se neprosadivší chartisté, vedle Milouše Jakeše a Miroslava

Štěpána také někteří okresní a krajské tajemníci strany.

Orální historie však nemusí tvořit archivní prameny – výpovědi jen u elit, ale velmi lákavé je využití jejich metod také na širší vrstvy společnosti. Například dotazování týkající se společenského postavení horníků nebo zemědělců v komunistickém Československu, intelektuálů nebo Slováků žijících v Čechách a Čechů na Slovensku (atd., atp.) by mohlo k pochopení našich nedávných dějin a k jejich uchování přispět velkou měrou. Možná i s podobným efektem, jako postnacistickému Německu pomáhaly pochopit minulost výpovědi vězňů i vězňů koncentračních táborů. V řeči čísel, dat, statistik a písemných pramenů totiž někdy z historie ustupuje lidský životní příběh. Orální historie se snaží dávat mu šanci.

Martin Groman

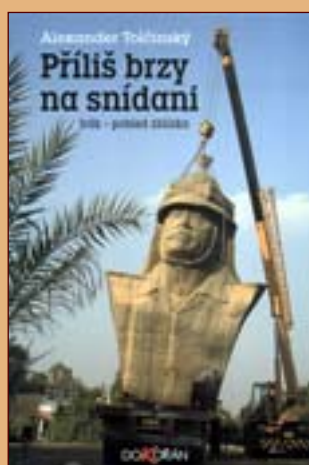
Miroslav Vaněk a kol.: Orální historie, Metodické a „technické“ postupy. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003. Ediční řada – skripta. Publikace neprošla ve vydavatelství redakční jazykovou úpravou (a je to na ní dost vidět, pozn. aut.)

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

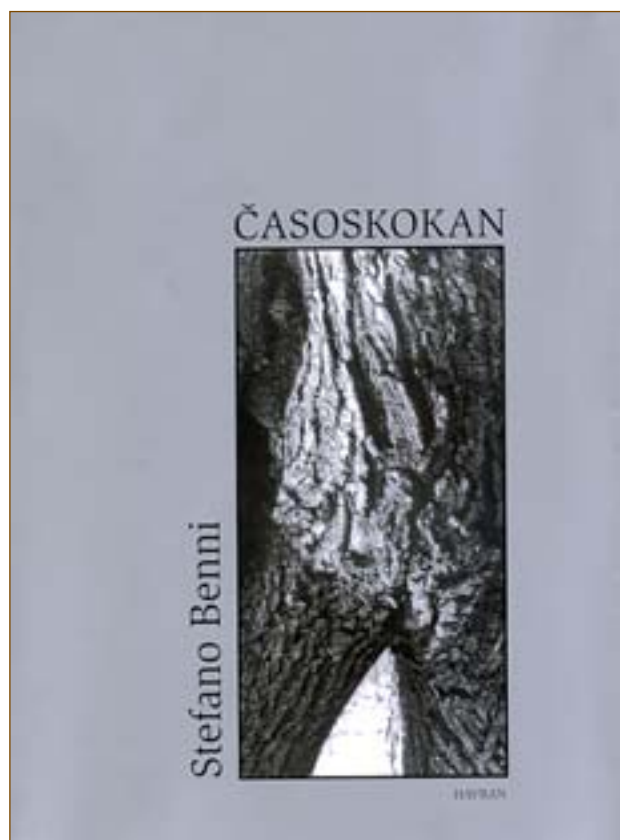
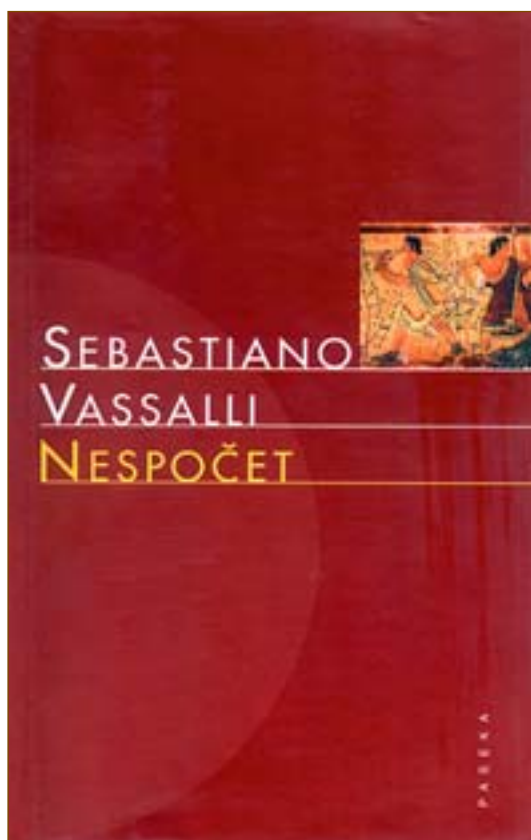
Tvar má Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

kapučino. V textu jsou nicméně zajímavé postřehy o životě v Iráku po pádu režimu Saddáma Hussajna i o podmínkách práce vojáků a diplomatů. Mezi nejpoutavější pasáže jistě patří kapitoly věnované útoku na Rašíd, který Tolčinského doslova ohrozil (útok a následně i bortící se Rašíd).

Zdalo by se, že tato knižní reportáž tedy nemá jiný než informační a popisný cíl. Bylo by to tak, kdyby Tolčinský z pohledu pracovníka české mise u dočasné koaliční správy

Dva Italové k zapamatování

Ne jsem zcela jistě znalcem italské literatury, poslední italský autor, jehož knihy si vybavuji, je Gabriele d'Annunzio. Což neznamená, že jsem nemohla číst něco od někoho i později, jen si prostě nevzpomínám. Ale myslím, že dva Italy – Vassalliho a Benniho – si zapamatují. Nevím, zda mě napadne od nich hledat další knihy, ale v paměti mi uvíznou, byť třeba „jen“ tím jedním jediným svým dílem.

Román Nespočet Sebastiana Vassalliho byl nominován na cenu Litera Magnesia za překlad. Nevím proč. Nemyslím si, že by byl „překladatelsky“ náročný. Ale proto se ocitl v mých rukou a proto jsem ho otevřela. A tak je vlastně dobře, že byl nomino-

ván. Je to vyprávění bývalého otroka, který je zakoupen Vergiliem a jako jeho sekretář se postupně stává ne-li jeho blízkým přítelem, pak alespoň člověkem, kterému velký antický básník důvěřoval. Vyprávění o tom, že děje nemusejí mít nutně jen jednu jedinou podobu, a to i v případě, že už se staly. Neboť tu skutečnou jim dává lidské vnímání, lidský prožitek. A pak ještě jedno důležité sdělení – to, co se zaznamená písmem, umírá. Protože pak už to má jen jednu podobu – jedno vnímání a jeden prožitek. A tím je „to“ zbaveno dalšího života.

v Bagdádu nepopsal taky smrt. Třeba smrt vedoucího mise OSN Sergia de Mella nebo španělského diplomata Miguela Benza, s nímž jen pár hodin před vraždou večeřel. Tolčinského práce je cenná hlavně tam, kde připomíná jen zdánlivě samozřejmé věci – ve válce hynou konkrétní lidé se svými osudy, rodinami, se svými vlastními vesmíry. Někdy pravda nehynou, jen se dostanou do zajetí.

mg

Po roce 1989 se hojně řečnilo o tom, že tomu či onomu splácíme dluhy – Masaryk, Patočka, Peroutka, Beneš, legionáři, kardinál Beran... všechny politické i světové strany, ideologie, náboženství měly své opomenuté, zatracené, zapovězené, o kte-

O těch splátkách

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

Čas a děje v něm jako vnitřní prostor duše, prožitek přítomnosti s pocitovou vazbou k budoucnosti, ale ne té fantazijní, nýbrž intuitivní. A proto Časoskokan. Obávala jsem se intelektuální konstrukce, ale ouha – je to příběh!

Nevyhnutelně a vlastně klidně (snad právě tou nevyhnutelností) plynoucí a vyprávěný.

Z doslovu k románu Stefana Benniho Časoskokan jsem pochopila, že pokud bych si přečetla jiné autorovo dílo, patrně by se přiřadil k těm spisovatelům (italským či neitalským), kteří mi v paměti neuvíznou, a tak děkuju překladatelce za její rozhodnutí (bylo-li její), že si (a tak i čtenářům) vybrala právě tuhle autorovu knížku.

Čas a děje v něm jako vnitřní prostor duše, prožitek přítomnosti s pocitovou vazbou k budoucnosti, ale ne té fantazijní, nýbrž intuitivní. A proto Časoskokan. Obávala jsem se intelektuální konstrukce, ale ouha – je to příběh! Nevyhnutelně a vlastně klidně (snad právě tou nevyhnutelností) plynoucí a vyprávěný. Dobro a zlo, život a smrt, láska a nenávisť, moc a bezmoc, vzdor i pokora, setkání a rozchody, začátky a konce, a také snění a skutečnost. Ale ne buď, a nebo, ale jedno i druhé, jen poměr

mísení se proměňuje, různí. A také získává ostřejší kontury, jak se kdo blíží svému osudu. Ale ať už jde každý cestou, z níž vlastně není možné uhnout, je to danost bez výčitky. Čas není možné zastavit, stejně jako děje v něm měnící podobu reálného světa.

Román o cestě k přijetí dospělé role, k němuž je třeba odvahy jednoho dne navždy nechat dětství plynout už jen do minulosti. Snad se smutkem a bolestí, no jistě, proč ne, vím-li, kým jsem, a tuším-li alespoň zdálky svou úlohu. A dokážu-li milovat sebe i druhé.

Zuzana Fialová

Sebastiano Vassalli, Nespočet, překlad Kateřina Vinšová, Paseka 2003

Stefano Benni, Časoskokan, překlad Alice Flemrová, Havran 2003

Můj Krouvtvor

Je cosi shnilého v poezii české! chtělo by se říci s Hamletem, Shakespearrem a Saudkem dohromady. Edice současné české poezie asi postrádá materiál, který je pro její existenci nezbytný. Za poezii by se dalo považovat cokoli, dokonce i rýmováčky Jiřích Žáčka a Suchého a jim podobných. Jmenovaná edice se ale snaží udržet si reputaci, a tak namísto původních „kolektivistických“ srandabásniček nabídlo loni sekundární tvorbu, vážnou individuální recepci. Přihlédneme-li k činům objevovacích edic podobného ražení (v čele by asi mělo stát nakladatelství Mladá fronta se svými Vlčky, Kocábovými atd.), musíme poznamenat, že jde o krok marketingově neuvážený, avšak ideově krystalicky čistý.

Konsorcium nakladatelství Klokočí a Knihovny Jana Drdy dalo přednost esejím před básněmi, ačkoli nejde o poezii, a už vůbec ne o poezii současnou. Díky tomu vyšlo pár zamyšlených textů básníka Josefa Krouvtvora nad dílem jednoho z nejuznávanějších českých poetů – kniha nese titul Můj Mácha. Svazek, o němž je řeč, vyvolává spoustu otázek. Daleko víc, než na kolik jich dokáže poskytnout odpověď (nebo aspoň její náznak). Krouvtvor sám v předmluvě tvrdí, že hlubší analýzu rád přenechá odborníkům a že jeho stati jsou „o něčem jiném, snad o putování s Máchou, o paradoxech poezie a nutkové potřebě literární mystifikace a demystifikace“ (str. 9). Z tohoto pohledu tak je kniha, jak si

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

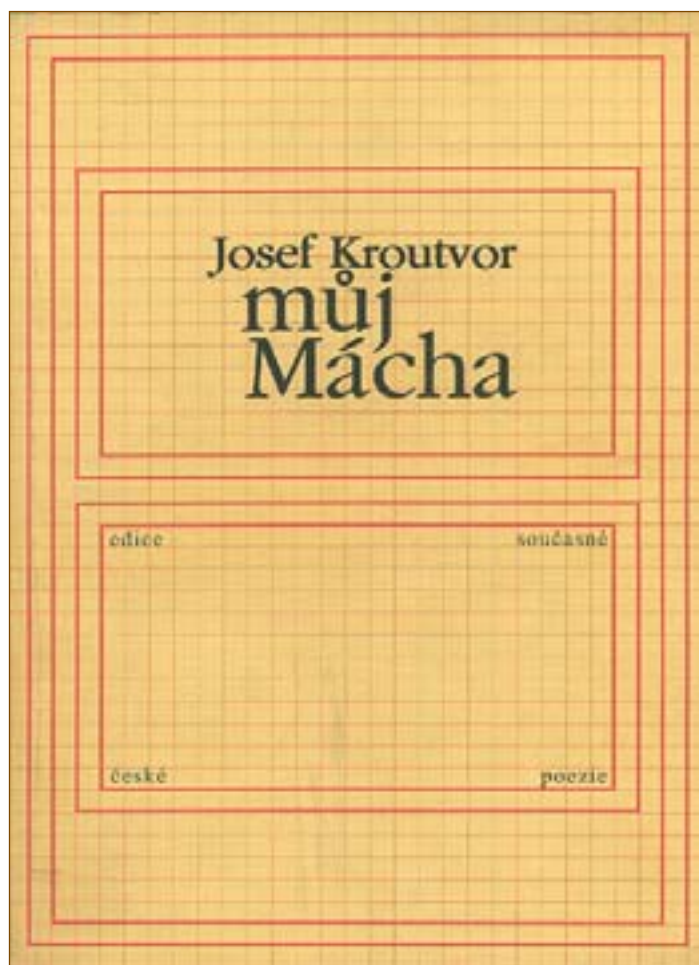
rých bylo nutné se zmínit. Znovu je oživit. Časem se nesplatilo mnoho, ale samo splácení se jaksi omrzelo; je to asi fuška. A tak se už jen tu a tam se objeví spíše střípek než zásadní dílo. Asi jako sborník Kniha a národ 1939-1945, který hned po válce sestavil Václav Poláček, redaktor Aventina, Družstevní práce a administrátor Lidových novin či knihkupectví F. Topič. Sborník měl vyjít v roce 1947 a měl připomenout roli knihkupců a nakladatelů v odbo-

autor jistě sám uvědomuje, těžko napadnutelná. Otázkou ovšem zůstává její přínos. To, jestli (nemá-li nic řešit) není tak trochu zbytečná.

Prvních pět statí není právě stěžejních. Jde víceméně o několikastránková zamyšlení nad kontextovými otázkami Máchovy tvorby a její percepcce (např. Mácha a kavárny nebo Hrabal, Mácha a surrealisté). Perlou mezi těmito „skvosty“ je ten v pořadí druhý – „Opravdu hlas básníka?“ Kroutvor tu vzpomíná, jak mu do rukou přišly přepisy okultistických seancí, mimo jiné i s Máchou. Ne, že by opěvoval spiritismus, spíš se zde snaží ukázat, jak je povědomí o básníkovi (a prý i kus básníka samotného) v každém z nás. Ovšem to, že ho květnaté odpovědi Máchova ducha donutí k zamyšlení, je a priori komedie. Tragická komedie. Tím, že, ač čistě hypoteticky, zvažuje pravost těchto rozhovorů, především pak odpovědí, zpochybňuje v poslední stati vylíčený rozpor mezi Máchou, básníkem Máje, a Máchou, autorem deníků, člověkem civilním. Celý soubor textů tak nezobrazuje jen roztěkanost Máchovy osobnosti, ale i neurovnanost Kroutvorova pohledu na máchovskou problematiku. Když už bych chtěl vydat soubor svých esejí, asi bych si pohlídal „kompatibilitu“ jednotlivých textů. Autor Mého Máchy tak neučinil.

Není to ale jediná věc, v níž autor (a editor v jedné osobě) pochybil. V ediční poznámce stojí, že ten nejdelší, nejdůležitější a určitě i nejprínosnější text byl pro toto vydání zkrácen (pochází z počátku 80. let), i když asi málo. Jde o dvacet let starou záležitost, změnily se nejen poznatky literární teorie a historie, proměnou prošli i čtenáři a jejich vnímání, o společenských poměrech a životním stylu nemluvě. Možná by stálo za to, aby autor své dílo nejen zkrátil, ale i přehlédl a pozměnil.

Kroutvor je ve svých textech typický mimo jiné tím, že chrlí nemálo invektiv vůči tomu kterému nešvaru, a neuvědomuje si, že sám má máslo na hlavě. Zářným příkladem může být kritika klišovitosti obecných tezí o Máchovi. („O Máchovi se s oblibou říká, že je pěvcem lásky. Jaká ironie, jaká absurdita! Je to samozřejmě kliše, kde se zpěv bere za samozřejmou věc.“ str. 70) Sám má ovšem s podobnými výroky nemalý problém. Kniha se zavedenými a líbivými sentencemi jen hemží. („Máchova láska je monolog, Lori je vším.“ str.

69) Ba co víc. Tato kliše se okatě tváří, jako by vyvracela zavedený mýtus a odhalovala novou pravdu, jako by dávala světu nová poznání. Kroutvorovy výroky tak působí podobně, jako když napadně rozmeteme úsloví „něžná revoluce“ a nahradíme je slovy „sametový převrat“.

Přes to přese všechno najdeme ve svazku i ne jeden vskutku osobitý pohled na Máchovu tvorbu – i osobnost. Tato nová tvrzení, nové poznatky a takřka revoluční soudy, při nichž se čtenáři zhýčkanému výkladovými texty školních učebnic literatury až tají dech, mají ovšem drobnou vadu na kráse. Přesto, že jim předchází dlouhý, mnohdy několikastránkový výklad, vyrůstají jaksi odnikud. Působí

ji. Sazba již připraveného sborníku byla ale po únoru 1948 zničena, a tak zanikl zajímavý soubor svědectví o knižních poměrech za nacistické okupace. Nyní rekonstrukci tohoto sborníku vůbec poprvé vydala Paseka.

Nabízí různé pohledy na cenzurní, knihkupeckou a hlavně nakladatelskou praxi za protektorátu. Nechybí leckdy zajímavé detaily. Jako třeba o horlivosti českých udavačů. Jeden přinesl v roce 1941

na policejní ředitelství v Letově Čapkovy Hovory s TGM, které někde našel, a žádal jejich zabavení. Když mu úředníci řekli, že gestapo Hovory znovu povolilo, tak aspoň upozornil, že Nezval někde napsal, že český národ musel zničit Habsburky. Sborník Kniha a národ se šedesát let od svého (ne)vydání zkrátka sám stal pramenem pro poznání doby.

mg

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko
a my chceme taky krmit zvířata)

jako samorosty v tematicky spřízněných le-
sích. Navazují sice na předchozí myšlenky,
dotýkají se jejich tématu, ale nikde nenajde-
me stopu přímého vysvětlení předkládaných
proklamativních výpovědí. Na str. 59 tak
můžeme číst překrásně napsaný odstavec
o koloběhu latentního erotismu mezi Má-
chou lyrickým a Máchou psychofyzickým.
Text je hutný, výstižný, ovšem nikde se ne-
dovíme, jakými cestami Kroutvor ke svým
závěrům došel. Stať tak má povahu spíše
dogmatické doktríny než obhajoby vlastního
cítění.

Kroutvorova kniha má však i jeden ne-
sporný klad. Není sice v analýze, jak by si
asi autor přál, nýbrž v syntéze. Zmiňovaná
nejzrozsáhlejší kapitola, věnovaná Mácho-
vým deníkům, nás totiž seznamuje jak s re-
cepí Máchova díla – od Tyla, přes F. V. Krej-
čího, až po surrealisty 30. let minulého sto-
letí –, tak i s postupným zpřístupňováním
deníků veřejnosti. Obezřetnější čtenář sice
zajisté sáhne po původních dílech zde defi-
lujících literátů či literárních badatelů, zá-
kladní obrysy jejich vztahů k Máchovi i me-
zi sebou jsou však z textu patrné. Zda si re-
cipient vezme za své výroky J. Arbesa, P.
Eisnera nebo přijme Kroutvorovy závěry,
závisí na něm samotném, i když mu text jí-
stá východiska permanentně podsouvá.

Pavel Voňka

Výtvarné umění

Vídeň má zase co nabídnout

Neuplynulo ani půl roku a jsou tu opět dobré důvody vy-
pravit se do Vídně, protože se tu koná několik výstav
světové úrovně najednou. Rakouská metropole se jasně
snaží vyprofilovat coby kulturní centrum střední Evropy, které mů-
že směle konkurovat podstatně většímu Berlínu. Tentokrát jsou lá-
kadla nastražena především na příznivce starého umění. Giorgione
a Rembrandt patří k opravdové špičce. Ani obdivovatelé umění mo-
derního však nepřijdou zkrátka. Vasilij Kandinský může jako jedna
ze zakladatelských osobností abstraktního umění svým významem
směle konkurovat oběma uvedeným klasikům.

Až do konce června trvá retrospektiva Rembrandta v Albertině.
Její těžiště je především v pracích na papíře. Více jak 150 grafik
a kreseb je doplněno 30 obrazy. Práce jsou členěny do několika sek-
cí částečně podle tvůrčích období a částečně podle zobrazovaných
témat. Nejde jen o portréty, studie krajin, exotických zvířat nebo
historických výjevů, k vidění jsou i některé intimní kresebné stu-
die. Výběr obrazů sice není rozsáhlý, ale je poměrně reprezentativ-
ním průřezem Rembrandtovy tvorby. Jen je škoda, že nebyly vysta-
veny některé skupinové portréty z nizozemských sbírek, což ovšem
nebylo možno ani předpokládat.

Z hlediska historického je snad ještě významnější výstava Gior-
gioneho v Kunsthistorische Museum. Srovnatelná expozice tohoto
autora se konala naposledy před 50 lety v Benátkách. Giorgione byl
renesanční malíř žijící v Benátkách. Představuje generační a umě-
lecký přechod mezi da Vincim a Tizianem. Jeho proslavené sfumato
(umění šerosvitu) je snad nejlépe patrné na obraze Chlapec s šípem.
Vedle toho jsou v expozici vystaveny i jeho stěžejní obrazy Tři
filosofové, Bouře, Laura nebo Stařena, které svou významovou zá-

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko
a my chceme taky krmit zvířata)

Bolero

Nadšen záplavou záporných recenzí na film Bo-
lero jsem se na něj s kamarády vydal do kina Per-
štýn, kde je možno při promítání pít víno a vůbec
se i všelijak jinak bavit. Plánovali jsme zpít se do
němoty, smát se veškeré filmové neobratnosti
tvůrců a hlasitě komentovat tělesné partie znásil-
ňované Barbory Seidlové (ta hodná maturantka
z Místa nahoře). Film pro nás byl bohužel zkla-
máním. Ne že by v něm bylo málo tělesných par-
tí Barbory Seidlové, ale není dost špatný na to,
aby se mu dalo smát. Je to průměrná televizní in-

scenace a kdyby se zkrátil na polovinu, sklidil
by v neděli večer na ČT 1 řadu vstřícných
ohlasů. Taková Nejasná zpráva o konci světa,
Zapomenuté světlo nebo Je třeba zabít Seka-
la jsou mnohem větší hovadiny.

šš

Malované na skle

Možná se vám stane, že půjdete okolo Diva-
dla na Fidleovače a zrovna budou dávat mu-
zikál Malované na skle. V tom případě ne-

hadností přitahují pozornost generací kunsthistoriků a nejrůznějších vykladačů. Nutno říci, že bez valného úspěchu. Dohromady je výstavě přes 20 obrazů, které představují víc než tři čtvrtiny známých autorových děl. Minimálně část z nich je mu však připisována s určitými pochybnostmi. Giorgione byl slavný už za svého života, ale zemřel poměrně mladý (32 let) a proto se nízkému počtu zachovaných děl nelze ani divit. Všechny (bez výjimky slavné) exponáty se tak vejdou do jedné jediné místnosti. Obrazy jsou doplněny svými rentgenovými snímky, jenž přibližují umělcovo hledání jejich konečné podoby. Výstavu bylo možné uspořádat především díky zápůjčkám z italských sbírek. Galerie z jiných zemí tak vstřícné nebyly, a proto například Drážďanská Venuše zůstala doma v Německu.

Dílo Vasilije Kandinského je představeno v Kunstforum Bank Austria, které opět prokázalo velkou obratnost při vyjednávání zápůjček z bývalých post-sovětských republik. Na výstavě jsou jen Kandinského díla do roku 1921, než autor definitivně opustil Rusko a usídlil se v západní Evropě. Jde o jakousi ilustrovanou Kandinského cestu k abstrakci, od poměrně konvenčních výjevů z Oděského přístavu přes barevné krajiny až po rozsáhlé nic nezobrazující kompozice (Kompozice VII). Na rozdíl třeba od Kazimíra Maleviče, který se dostal k abstrakci přes kubismus (zjednodušování forem), byl Kandinsky bytostný krajinář a jeho cesta vedla přes práci s barevnými plochami. Některé obrazy se podle dominantních barevných skvrnách i jmenují. Pro jeho fascinaci barvou svědčí i jeho členství v malířské skupině německého expresionismu Blaue Reiter. Na některých ranných abstraktních kompozicích je inspirace krajinou stále patrná. Většina z nich je v západní Evropě k vidění poprvé a výstavu tak lze doporučit i opravdovým znalcům Kandinského díla.

Petr Jiška

Dohromady je výstavě přes 20 obrazů, které představují víc než tři čtvrtiny známých autorových děl. Minimálně část z nich je mu však připisována s určitými pochybnostmi. Giorgione byl slavný už za svého života, ale zemřel poměrně mladý (32 let) a proto se nízkému počtu zachovaných děl nelze ani divit. Všechny (bez výjimky slavné) exponáty se tak vejdou do jedné jediné místnosti. Obrazy jsou doplněny svými rentgenovými snímky, jenž přibližují umělcovo hledání jejich konečné podoby.

váhejte, kupte si za tři stovky lístek a jukněte se. Jak tohle divadlo jinak nemám moc rád, tak Malované na skle se povedlo, a kdyby hlavního zbojníka nehrál ufon skoro stejně plešatý jako já, mluvil bych v ještě mnohem větších superlativech.

šš

Bídníci

Štědrost kamarádů vás může přivést leckam, třeba i na muzikál Bídníci do GoJaMusicHall

na pražském Výstavišti (GoJaMusicHall je ta pyramida). I když lístek stál průměrně asi osm stovek, bylo na našem představení nabito do posledního místa. A představení samo kupodivu nebyl zas až takový průšvih, jak by člověk čekal. Možná to bylo rozumnou mírou hvězd mezi účinkujícími (zaplaťbůh zůstali jen Karel Černocho jako Valjean, který moc nestíhal, Dan Hůlka jako Javert a Jiří Korn jako Thenardier). Méně známé a mladší tváře zpívaly dobře a hrát se (asi zaplaťbůh) moc nesnažily. Celé představení bylo příjemně patetické a neuráželo vkus, což je u tak drahé show sympatické.

šš

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko
a my chceme taky krmit zvířata)

Charles Chaplin: Diktátor

Poprve se tentokrát ve Vykopávce měsíce objevuje dílo filmové a ne literární. A protože tu má jít o recenzi díla klasického, může nás to svést k úvaze o tom, které dílo je ve kterém žánru klasické a jsou-li měřítko „klasičnosti“ u jednotlivých druhů umění různá.

Mám za to, že nejsou. I když jedním z takových měřítek bude určitě „trvanlivost“, tj. schopnost díla oslovovat publikum déle než většina děl ostatních, která vznikla souběžně, nediskvalifikuje to díla oborů mladých, jako je dejme tomu hip-hop nebo grafitti. Je-li umělecký směr mladý (má-li jen několik málo let) i v něm se poznají díla klasická podle toho, že oslovují déle než díla obyčejná. Ta mají v mladých oborech trvanlivost většinou doslova jepičí. Špatná hip-hopová skladba může utonout v močálu zapomnění už během hodin, zatímco u opery se její neschopnost oslovit budoucnost většinou pozná až po několika měsících.

Film, i když má historii sotva stopadesátiletou, tedy nemusí mít komplex z literatury a její historie tisícileté. Klasický film není o nic méně hodnotný než klasická kniha. Nové umělecké obory jsou koneckonců většinou jen dalšími verzemi těch starých a kdo bude mít film za svého druhu literaturu (nebo rockové balady za svého druhu gregoriánský chorál) nebude daleko od pravdy.

Ale pojďme už konečně k Chaplinovu Diktátorovi. První otázka, kterou si kladu kdykoliv se pouštím do konzumace (odporné slovo ve spojitosti s uměním :o) tedy první otázka, která mě napadne kdykoliv mám před sebou něco klasického, zní: „Ano, tohle je hodnota ověřená časem. Ale dokáže ještě oslovit i mě, dnes a tady?“ V téhle otázce je třeba být nemilosrdný. Dílo není člověk a není třeba ho číst kvůli jeho zásluhám. To, co nemluví k dnešku stejně intenzivně jako to mluvilo k historii, už není třeba poslouchat. Z klasického díla se v takovém případě stává dějepisný dokument. Potrava pro pár podivínů v historických kabinetech humanitních fakult (pomám tu to, že různá díla můžou v různých dobách prožít své znovuzrození – a v takovém případě díky za podivíny v kabinetech. Mluvím ze zcela sobeckého hlediska a otázka tedy opravdu zní: mluví to které klasické dílo právě ke mně právě teď a právě tady?)

Jde-li o Chaplinova Diktátora, odpověď je kladná. Je to trochu paradox, protože právě Diktátor je možná nejčasovější z Chaplinových filmů (nejčasovější jako nej-

víc ukotvený v čase svého vzniku). Je z roku 1940 a Chaplin v něm tisíce způsoby reaguje na tehdejší dění v Evropě, na její ohrožení Hitlerem, o němž tehdy zdaleka nebylo jasné, že bude někdy poražen.

Nemá smysl rozebírat tu Chaplinovu hravost, jeho schopnost parodovat německého diktátora (Ivan Trojan byl v Jedna ruka

netleská možná i přesnější a mrazivější), každý si je dovede představit (i kdyby je neznal). Mohli bychom mluvit o tom, že Chaplinova představa zla (které ztělesňoval Hitler) byla příliš americká (protože byl americký Chaplin? protože bylo americké publikum, ke kterému chtěl mluvit?), příliš idealistická, naivní, jednoduchá (mnohem jasnější představu o podstatě hitlerovského zla a politického zla vůbec jde najít v Amérym, Arendtové a dalších osobách od A i od jiných písmen).

Chaplinův génius není v zobrazení skutečnosti. Jeho film je pohádka (možná právě proto je klasický, nadčasový atd.). Ale právě pohádka dokáže proti popisům zla postavit sílu, která je ho schopna zastavit. Diktátor je optimistický (a ne hloupě optimistický) film o tom, že dobro může zvítězit nad zlem, i když je vždycky stokrát slabší. Nemylme se, takováhle banální pohádka není o nic méně pravdivým popisem světa než Solženicynovy tragické eposy. Dokladů o tom, že svět je tragický, máme kolem sebe dost a lidé kolem roku 1940 jich měli pravděpodobně ještě víc. Chaplin nelakuje hrůzu na růžovo, nesnaží se nám nutit, že dobro zvítězí

nad zlem kdykoliv podobně jako švestka vždycky spadne ze stromu směrem dolů. Proti vši hrůze svého světa (byť obroušené do kulís studií United Artists) staví dvě slabé lidské možnosti, a to humor a naději. Jeho poselství není „všechno bude bezva, když se budeme jen trošku snažit a shodíme tomu kulišákovi Hitlerovi hřebínek“, ale „je možné a čím dál možnější, že ztratíme všechno, ale ještě to není jisté“. Rozdávat naději z vlastní beznaděje je zatraceně odvážná věc a Diktátor je právě kvůli tomu klasickým filmem. U takového filmu se dá snést i patetický závěr, který u filmu druhu jiného (Schindlerův seznam) rušil a kazil dojem.

Je pravda, že filmy díky vývoji technologií stárnou mnohem rychleji než knížky. Není moc filmů starších než padesát let, na které se dá dívat ještě dneska. Ale Diktátor k nim patří. Udělat film, který je pohádkou, parodií, groteskou, politickým pamfletem, oslavou humanismu a filmem s velkým F asi nikdy nebylo lehké. No, ale Chaplin na to uměl.

Karel Lišaj

Dvě povídky z literárního ghetta

aneb

Jak se žije kulturním redaktorům

Jakub Šofar:

Pod hvězdným nebem zoufalcovým

Zápisek z 30. března 2003

Dneska jsem zase v tramvaji vyváděl – lidi na mě koukali a mně to bylo úplně jedno, chlámal jsem se nahlas jako pitomec. Jak s tím ale souvisí ta moje diagnóza 799? Provéřit!!! A to bylo teprve čtvrt na osm. Tak někde u Juldy Fuldy jsem si zapnul telefon a začaly mi nabíhat zprávy a pokusy o volání. A ta jedna zpráva mě dostala.

Den předtím jsem byl večer v Týnské kavárně na čtení Arnolda Nowického, který vydal knížku v Petrově. Potkal jsem ho kdysi u Wernischova stolu v té oblíbené hospodě kousek od Betlémského náměstí, nesl jsem tam Gustavovi E. nějaký Tvary s jeho studií o Przybyszewském. Pak jsem Nowického potkal na výročním večírku Dauphinu (a pořad jsem nevěděl, že je to Nowicki), seděl tam s Haklem, Kunou a Janotou. A teprve pak mi to všechno sklaplo. To sou ty oblouky.

Ne, že bych obrážel čtení, ale předtím jsem se domluvil s Ohniskem z Petrova, kterému jsem volal kvůli kontaktu na Václava Böhmscheho. A při té příležitosti jsem ho požádal, zda by mi neprodali Neony, který mi ještě chybí (chci to mít všechno kompletní – jako odpověď na mou nekompletnost). Pak mi Ohnisko zavolal, že mi je dají zdarma, když se vydám na Nowického čtení, který Petrov pořádá. A to zas já – když je to tak všechno pěkně odvislý – tak to já za-

se jdu. Četlo se v té menší místnosti za chodbou, bylo narváno, tak jsem si sed ke stolu s Honzou Macháčkem z Paseky a s M. Huptychem. O přestávce, když skončil Ondřej Pavelka (Nowického spolužák) přednes, mlel jsem kafry s H. M. a taky jsem se ho ptal, kde skončil Lébl, jejich parťák z Mamutů, z té party, kam chodil ještě Janoušek, Macura, Saša Berková, PABílek nebo Verner. To se k tomu připojil Huptych, který se mě ptal, jestli jsem tehdy Lébla znal. Tedka, protože jsem nevěděl, jestli on ví, kdo já jsem (kdysi, ještě před lety stovacetipěti, když jsem nosil vous a vlas, jsem se s ním několikrát viděl díky Saše B., potom jsme už ale jen hovořili telefonicky, když jsme přes něj ve Tvaru tiskli Ryčlovu krásy). Tohle všechno mně prošlo hlavou, tak ještě před tím, než jsem mu odpověděl, povídám, *já jsem Šofar*. A von na to – *A co má být?*

Taky dobrý. Nakonec, proč né. Proč by ho vůbec mělo zajímat, kdo já jsem. Pak jsme si to svoje řekli, začala druhá půlka, pak to skončilo, pak se podepisovalo, Ohnisko mi dal obálku s Neonama a šel jsem po svých.

No a ráno si teda otevřu jednu neoznačenou zprávu a tam stojí: *Divil jsem se proč mi rikate ze jste sofer. huptych*. Pochopil by tohle někdo z těch lidí v tramvaji? Ani boha, v žádném svém životě ne....

Karel Danaus: Povolán k údělu...

(terapeutická momentka z novinářského prostředí)

„VrrrrRRRRrrrrRRRRrrrr...“

Telefon. Na malém displeji sebou zuřivě mlátí zvonek, ale zvoneční je vypnuté. Zvonek tedy vrčí.

Pod zvonkem se lehce chvěje jmenovka. „Michal Doubek.“ Telefon, který chce mluvit s mým telefonem. Člověk, který chce mluvit se mnou. Sdělení, celý celičkový vesmír zatím zakletý do jména z tekutého krystalu. Co mi Michal takhle po ránu chce?

„Ahoj Karle.“

„Ahoj Michale, co potřebuješ?“ Povídka o telefonním rozhovoru se jen těžko obejde bez dialogu.

„Já jsem si, Karle, znovu přečetl tu recenzi. Včera jsem měl nakoupíno a nebral jsem to moc vážně. Ale dneska jsem si jí přečetl znova.“

NO A? vyskakuje mi v hlavě.

„No a?“ ptám se.

„No a takhle to nejde. Tys mi tam změnil spoustu věcí. S tím se musí něco udělat.“

PÍČUS, vyskakuje mi v hlavě. S dlouhým í.

„Ehm. S tím se už nedá udělat nic, Michale. Už to vyšlo. Sám sis to včera v tom Občasníku četl.“

„Ne, s tím se musí něco udělat, Karle. Ta recenze je víc tvoje než moje.“

Samozřejmě, že je ta recenze víc moje než jeho! Půl roku jsem ho otravoval, ať si vezme knížku, protože vím, že rozumí avantgardě. Dalšího půl roku jsem ho přemlouval, ať to napíše. Přinesl dvacet řádků bez větné stavby a s logickými chybami. Přepsal jsem to. Přidal jsem Eleganci. Šarm. Nadčasový rozměr. Dal jsem tomu Vzlet. Myšlenku. Udělal jsem z toho Recenzi.

„Ne, Michale, ty úpravy jsou minimální. Všechno důležité, cos tam měl, tam zůstalo.“

„Ne, Karle, tys přidal věci, s nimiž nesouhlasím. V tom případě jsi to měl podepsat svým a ne mým jménem.“

Ježišmarjá, komu jde dneska ještě o nějaký *jména*? Jméno je chiméra, důležité je text! Kdybych se měl podepsat pod všechny recenze, který přepisuju, jmenoval by se ten časopis Danaus a ne Občasník!

„Michale, důležité jsou tam věci, který jsi tam dal ty. Trvám na tom. Bereš to moc vážně.“

„Ne, Karle, neberu. Když jsi to změnil, měl jsi mi to aspoň ukázat. Měli jsme si dát kafe a rozebrat to!“

Denně edituju články průměrně od šesti lidí. Kdybych si měl chtít dát s každým kafe, musel bych být překapávač.

„Mrzí mě, že jsme si ho nedali, Michale. Ale už je pozdě. Doo-pravdy si myslím, že ty úpravy té recenzi prospěly.“

„Nikdo se tě o ně neprosil, Karle.“

Jak to, že neprosil? Jazyk se mě o ně prosil! Bůh se mě o ně prosil! To On ze mě udělal redaktora! To On mě povolal k údělu dělat z mizerných textů slušné! Umím jenom přepisovat. Jenom psát cizím perem. Jenom ladit cizí hlasy tak, aby zněly nejdál. Ale umím to doprdele DOBRĚ!

„To máš, Michale, pravdu. Je to moje libovůle. Ale stojím si za ní.“

„To si stůj. Ale já ne. Musí vyjít omluva, že ty přidané věci nejsou moje.“

Zhebni.

„To může, Michale.“

„Díky, Karle. Dneska to vypadá, že bude pěkně.“

To bude mít šéf radost.

„To je fajn. Měj se hezky.“

„I ty se měj, Karle. Ať se ti daří.“

Z historického hlediska v podstatě současně se udály tři věci. Za prvé, v kinech má premiéru film *Mistři*, inspirovaný vítězstvím českých hokejistů na zimní olympiádě v Naganu. Za druhé, Národní divadlo uvedlo operu *Nagano*, inspirovanou vítězstvím českých hokejistů na zimní olympiádě v Naganu. A za třetí, koná se hokejové mistrovství světa, a koná se v České republice, která při této příležitosti opět vzpomíná památného vítězství na zimní olympiádě v Naganu. Proč se u nás hokej těší takovému výsadnímu postavení?

Druhá politicky – hokej je jedna z mála sfér, v níž máme ve světě skutečně velmocenskou pozici. Oba tyto důvody asi do určité míry platí, ale podle mě se k nim nepozorovaně přidává i důvod třetí: Hokej je svou povahou ideálně přizpůsoben tomu, aby podobné emoce vyvolával. A my Češi jsme skutečně mistři, přinejmenším v tom, jak toho dokonale využít.

‘What’s the name of the game

Hokej je svou povahou ideálně přizpůsoben tomu, aby podobné emoce vyvolával.

„Vyhrají čeští hokejisté mistrovství světa?“ Padesát tři procent účastníků internetové ankety říká, že ano. „Bude to nejdůležitější turnaj mé kariéry,“ nešetří střízlivostí trenér českého celku Slavomír Lener. A lístky se na černém trhu prodávají za 25 tisíc korun. Českých.

Hokejová horečka (to je mimochodem pěkně ošklivá fráze.) se dá vysvětlit různě. Jednak sportovně – zkrátka jsme v téhle hře dobří, a to lidi pochopitelně zajímá.

Běžnému vnímání jsou nejnázne přístupné jasně definované situace. Instinktivně tíháme k takové podívané, kde je snadné rozlišit dobro a zlo, případně „naše“ a „cizí“. To pochopitelně utkání českého týmu se zahraničním dokonale naplňují. Hokejové mužstvo se svými čtyřmi pěticemi hráčů v poli, třemi brankáři a skupinou trenérů a asistentů navíc mnohem spíše vypadá jako ztělesnění českého národa než třeba reprezentanti v kolové, kteří jsou přítomni na vrcholných soutěžích mnohem úspěšnější – jejich medailemi z mistrovství světa by se dali podělit všichni hokejisti a ještě by zbylo.

**Pohádka
o národním
sportu**

K pojmání hokejových utkání jako souboje „našeho“ s „cizím“ navíc kongeniálně přispívá používaný jazyk. V již zmiňovaném „souboji“ záleží na síle „útoků“ i kvalitě „obran“, která nesmí „protivníky“ pustit k naší „svatyni“. Další příklady si vyhledejte za domácí úkol.

Velmi krásné a ukázkově podvědomě působivé je i samotné označení „národní tým“. V této souvislosti inkriminované adjektivum podprahově odkazuje k romanticko-nacionalistickému chápání národa, jak ho znalo 19. století. Co z toho vzešlo ve století následujícím, to se učí na školách v dějepisu. Ale co s tím chcete dělat, „státní tým“ má taky nepříjemné konotace, a navíc to zní mnohem hůř.

Hokejový mač je zkrátka sociální situací snadno pochopitelnou, přístupnou a proto i populární. I díky tomu umí být tak působivou podívanou. Když se navíc přidá přirozená dramatičnost plynoucí z charakteru hry (rychlost, boj do poslední vteřiny), nelze se divit zaujetí, s jakým 80 % národa dokáže souboje na ledové ploše sledovat.

Ještě se vraťme ke zvláštnímu jazyku, který k popisu hokejových zápasů používají sportovní komentátoři a sváteční fanové. Jednou z jeho vedlejších funkcí je, že vytváří pouto mezi těmi, kdo ho používají. Tak pomáhá zvyšování oné neustále opa-

kované a již zmiňované „hokejové horečky“. Kdo neskáče, není Čech.

Aby bylo jasno, cílem výše řečeného nebylo nějak hokej či jeho fanoušky snižovat. Jen se snažíme přijít na to, jak popularita „národního sportu“ funguje. Pojďme ve zkoumání dál.

Turnaj století

Probíhající mistrovství světa je ovšem něčím zvláštní – hrajeme „doma“ (opět krásná ukázka toho, jak jazykem vytváříme rozdíl „my“ kontra „oni“) a v nové hale.

Příběh budování Sazka Areny by stál za samostatnou analýzu. V něm zainteresovaní aktéři se snažili vytvořit kolem haly téměř gloriolu druhého Národního divadla – národ sobě. A nutno říci, že byli celkem úspěšní. Citujme opět Slavomíra Lenera: „Nechci se vyjadřovat k politice, ale Hušák měl v leccems pravdu.“ Bezsporně měl. Bylo ale zajímavé sledovat, jak ti, kteří byli z nějakého důvodu proti Sazce (Česká televize, Vladimír Špidla a další), získali téměř nálepku sabotérů národních zájmů. Silný příběh vytvořený kolem budování Sazka Areny jako by předem definoval, jak budou jednotliví aktéři sporů vnímáni.

V případě Areny se nabízí i pár dalších postřehů. Už samotný její název – „aréna“ má přece úplně jiné konotace než „hala“, i když označovaná budova v obou případech zůstává táž. Hala je cosi industriálně

ošklivého, zatímco aréna je vznešený veřejný prostor.

S tím ovšem trochu neladí televizní image reklama na nové kryté kluziště: „Nový chrám zasvěcený hrám“. Silně se tu evokuje klasické římské „chléb a hry“ i s oním pejorativním nádechem, s jakým současná doba v souvislosti s masovou zábavou (a co jiného hokej je?) toto sousloví chápe. Nelze nezmínit postřeh Jaroslava Duška, jinak libretisty opery Nagano: Dřív se v arénách bili chudí pro zábavu bohatých, dnes je tomu naopak.

I fakt, že turnaj proběhne v České republice, má pochopitelně pro její obyvatele zvláštní náboj. Do třetice Slavomír Lener: „Vím, že celý národ od nás očekává zlato.“ V novinách se objevují přehledy, kdo kdy dokázal vyhrát mistrovství světa na domácí půdě. A pokud prohrajeme (další zajímavý bod. Co to při současném turnajovém systému znamená „prohrát“? Získat „jen“ stříbro? Vypadnout v osmifinále? Nepostoupit ze skupiny?) – nuže, pokud prohrajeme, ať už to znamená cokoli, je to pochopitelně tragédie. Uznejte sami: O co hůř zní „prohrát doma“ než prostě prohrát.

Fenomén s názvem Hokej by si zasloužil podrobnější rozbor. Už tenhle nástřel ale ukazuje, jak si jeden sportovní turnaj obalujeme strukturou jazyka a „příběhu“, což nám umožňuje přijmout víceméně kolektivně shodnou interpretaci. A díky tomu nás (jako Čechy) během mistrovství (a možná i po něm) hokej sjednocuje víc, než co jiného.

Je to špatně? Možná ne. Hokej je dobrá hra. Mohlo by nás sjednocovat milion horších věcí.

Miroslav Cingl

Silný příběh vytvořený kolem budování Sazka

Areny jako by předem definoval, jak budou

jednotliví aktéři sporů vnímáni.

Žádost

Žádáme-li o sebevětší prkotinu (pár korun příspěvků či úlev, vydání či potvrzení nepotřebného dokladu, povolení k provádění zajišťování upravování při marinování), potřebujeme k tomu formulář s mnoha kolonkami. Přesto existuje jeden akt žádosti, který má sice následky mnohdy celoživotní, ale jeho provádění je až k uzoufání svévolné, nejednotné, a formulářem nepodchycené. Totiž žádost o ruku.

Domnívám se, že v harmonizované Evropě, jíž jsme se právě stali součástí, nelze takovou nejednotnost dále trpět. V 21. století už není možné, aby například žadatel o ruku jednoduše přinesl nastávající tchyni puget, tchánovi předhodil půl kila kvalitní svíčkové a odvedl si nevěstu. Žádost o ruku by měla dostat svá jasná pravidla a především svůj vlastní formulář obsahující minimálně následující údaje (v modelové situaci podle vžitých, avšak genderově nevyvážených tradic, tj. že žadatelem je muž - formulář by samozřejmě bylo lze použít i opačným směrem!). Tedy:

Jméno, příjmení, titul žadatele. Pokud uchazeč používá pro účely umělecké, vědecké, trestné a jiné činnosti pseudonym, měl

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

by být uveden rovněž, neboť nevěsta má právo vědět, s kým vším má tu čest. Titul je nutné zejména v malých městech zvýraznit zvýrazňovačem výrazné barvy, aby jej nebylo možné přehlédnout.

Datum narození, místo narození, rodné číslo. První údaj je samozřejmě důležitý proto, aby umožnil přibližně odhadnout věk kandidáta na manželství. Místo narození sice není důležité vůbec, ale na všech formulářích se objevuje, takže není důvod, aby tady chybělo. Rodné číslo je zase ze zákona citlivý údaj, čímž se zároveň zajišťuje alespoň nějaký vklad citu do manželství.

Pohlaví a sexuální orientace. Jen formální údaje. I když...

Zaměstnání a výše měsíčních příjmů. U zaměstnání je vhodné zmínit i budoucí perspektivy, měsíční příjmy se uvádějí odděleně podle jednotlivých zdrojů a zaokrouhlují se na desetitisíce Kč směrem nahoru.

Informace o rodinných poměrech žadatele. Zahrnují především jména a příjmení rodičů, jejich věk, zaměstnání, výši měsíčních příjmů, objem celkových úspor rozepsaných podle jednotlivých položek (nebo sou-

...by měla dostat svá jasná pravidla a především svůj vlastní formulář obsahující minimálně následující údaje (v modelové situaci podle vžitě, avšak genderově nevyvážené tradice, tj. že žadatelem je muž – formulář by samozřejmě bylo lze použít i opačným směrem!).

hrnně podle skupin pozemky a nemovitosti – cenné papíry – umělecké předměty – hotovost – jiná poctivě získaná aktiva – ostatní). Dále je nutno uvést informace o manželském soužití rodičů, tj. počet svateb a rozvodů, průměrný počet hádek týdně, průměrný počet rozbitého nádobí ročně (v členění sklo – porcelán – ostatní), a informace o sourozencích (v členění vlastní – nevlastní z matčiny strany – nevlastní z otcovy strany – ostatní).

Majetkové poměry. Tato položka zahrnuje jednak aktuální majetkovou situaci žadatele a dále očekávané budoucí majetkové toky, tedy předpokládanou čistou hodnotu dědického majetku (po odečtení vypořádacích podílů sourozenců), včetně předpokládaného časového výhledu. Veškerý majetek musí být oceněn znalcem.

Důvody podání žádosti o ruku. Uvádějí se ve členění do tří základních skupin:

1) *emocionální a biologické.* V této kategorii se nelze spokojit s pouhým konstataváním jakési abstraktní „lásky“ či podobného zákonem nevymezeného citu. Emocionální důvody je nutné doložit konkrétními, měřeními objektivizovanými hodnotami (např. hlubokou láskou délkou v metrech,

vroucí cit teplotou ve stupních Celsia (jsou-li adresáty žádosti osoby americké národnosti, je dovoleno i vyjádření ve stupních Fahrenheita), těžké zamilování tíhou v kilogramech, trvalý vztah časovým určením ve slunečních letech, silnou vášeň silou v kilonewtonech atd.). Podobným způsobem je nutné vyjádřit i důvody biologické, týkající se především sexuálních vztahů (možné uvádět prostřednictvím frekvence v kilohertzích, tlakem v megapascalch nebo výkonem v megawattech).

2) *majetkové.* V této položce se uvede především výše očekávaného věna a dále další majetkový prospěch očekávaný od manželství (v členění pozemky a nemovitosti – cenné papíry – umělecké předměty – hotovost – jiná poctivě získaná aktiva – ostatní). Zaokrouhluje se na desetitisíce směrem dolů.

3) *ostatní.* Do této skupiny se řadí všechny ostatní motivy vstupu do manželství, jako například společenské, bezpečnostní, zdravotní, vzdělávací, kulturní, ekologické atd.

Předchozí partnerky. Uvedou se jména, adresy, telefonní čísla a míry čtyř partnerek předcházejících před dvěma posledními

partnerkami (dvě poslední se neuvádějí z důvodu rizika nedostatečného časového odstupu, který by mohl způsobit zkreslení referenčních informací).

Jméno, příjmení, titul, datum narození, rodné číslo, pohlaví žádané nevěsty.

Datum a místo předání žádosti, vlastnoruční podpis žadatele.

Žádost by měla být dále doplněna rodným listem žadatele, výpisem z trestního rejstříku, výpisem z bankovního účtu, očkovacím průkazem a potvrzením o bezinfekčnosti. Je-li žadatel výrazně motivován, může přiložit i motivační dopis.

Je zřejmé, že tato jednoduchá jednodná žádost zjednoduší celý proces žádání o ruce – již minimálně tím, že nebude třeba žádat zvlášť nevěstu o její ruku a zvlášť její rodiče o ruku jejich dcery – stačí oběma předat řádně vyplněný formulář. Žádost v této podobě také ušetří žadatele trapných chviliek a jasná klasifikace důvodů uzavírání manželství zase činí téměř nemožnou jakoukoliv pozdější ztrátu iluzí.

Po manželské smlouvě a této žádosti o ruku už tedy zbývá v partnerských vztazích harmonizovat a příslušným formulářem ošetřit pouze vyznání lásky.

Mlčení

NKL

Karel Danaus

Úvodní dialog

místo motta:

„Mlčení není jen nemluvení, Karle. Mlčení není ani sto stránek pomlček autora přesvědčeného o vlastní originalitě. Mlčení je umění, mlčení je schopnost dát celému světu na vědomí, že tady, v této celkem bezvýznamné jeskyni, u tohoto celkem bezvýznamného ohniště je kdosi, kdo Mlčí.“

Martin Groman

„Nemáš pravdu, Martine. Mlčení není reklamní kalkul, inzerát, oznámení „Mlčím!“ Mlčení je pokora sama před sebou a před světem, vědomí, že jinak nikdy nevyjádřím těch tisíc vesmírů, které mívám - které všichni míváme v sobě. Každý je občas pozná, pocítí nebo sám zakusí, a tak k tomu mému může každý přidat Mlčení svoje. Právě a jen v tom je nějaká mystika. ...Tedy, v některých chvílích si to myslím...“

Karel Danaus

„.....!“

Martin Groman

(zjevně trávající na svém pojetí)

Handwriting practice sheet with three columns of dashed lines for tracing and writing. A blue dashed line is present on the left side of the page.

Handwriting practice sheet with three columns of dashed lines for tracing and writing. A blue dashed line is present in the first column.

Handwriting practice sheet with three columns of dashed lines for tracing and writing. The sheet contains several blue dashed lines for tracing practice, including a horizontal line on the left side and a horizontal line on the right side.

Handwriting practice sheet with three columns of dashed lines for text entry.

Handwriting practice sheet with three columns of dashed lines for tracing and writing. A blue dashed line is present in the first column.

Handwriting practice sheet with three columns of dashed lines on a grid background.

Doslov slovy

První reakce, kterých se mi na tuto knihu dostalo, mluvily o tom, že to je sice hezký nápad, ale v zásadě by stačilo čtyřverší. Autoři těchto reakcí nepochopili, o co v Mlčení jde – což je samozřejmě chyba mnohem víc moje než jejich. Pokouším se tedy napravit ji takto:

V knize nejde o vtip prázdného prostoru místo slov, která čtenář očekává. Takový vtip by nebyl nijak původní, „prázdné“ knihy vycházejí už odedávna, nejvděčnějším spiskem v tomto směru byla ve Velké Británii kniha jistého známého moderátora „Co všechno jsem za svůj život zjistil o ženách“ plná bílých stránek. Nelze se mi také nezmínit o k recitování určené básni „Ticho“, tuším že od Marka Červeného, či o „Třech minutách ticha pro klavír“ od poměrně významného skladatele, na kterého si momentálně nemůžu vzpomenout.

Mlčení se od podobných (vtipných a sofistikovanych) performancí liší. Nejde mu o to, prezentovat „prázdnotu“, naopak, snaží se o vyjádření nevyslovitelného, v podstatě je pokusem říci vše. Nejen tedy, že nestačí čtyřverší, ve své ideální formě by se Mlčení mělo šířit kdekoliv, kýmkoliv a jak je to jen možné vždy, když dotyčný prožívá něco, co nejde zachytit slovy (v zásadě tedy když prožívá skoro cokoliv). I jen v tom mém Mlčení je nespočet nikdy neviděných pocitů, myšlenek, slz a smíchu. Ano, mluvím o tisíci vesmírech z motta. Není to tvrzení nabubřelé, jsem přesvědčen, že nejméně tolik vesmírů si prožívá a uvědomuje jeden každý z vás. Mlčení je vyslovením nevyslovitelného, je vaší šancí přechíst, stejně jako napsat – neboť každé čtení je psaním v sobě samém – to nejhlubší. Nebo nejmělkčí, jak je vám libo.

Dva měsíce poté, co jsem dokončil – či spíše k jakémus takémus vydání připravil – první část rukopisu, se mi pochopitelně do rukou dostala stať Otokara Fischera z knihy Duše a slovo. Fischer skvěle popisuje to, o co já jsem se neohrabaně pokusil na desítkách stran. Popisuje to na citátech z děl jiných – větších – autorů, což mě samozřejmě dvakrát nepotěšilo, ale aspoň to dokázalo, že tento román měl a má svůj smysl, jakkoliv je jen výplodem mého chorého mozku.

K. D

Karel Danaus

Mlčení

Co k tomu tiráž může dodat?

V příštím čísle (vychází 1. června 2004)

najdete:

Bud'

Velliny básně

nebo

fotky Lucie Pařízkové

nebo

obrazy Stano Masára

(a možná všechno dohromady)

Nashledanou příště!
Ne za pomeňte!

